

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БӨГЕЛМӘ РАЙОНЫ
«НАРАТЛЫ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ»
МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕ СОВЕТЫ**

ІІІ ЧАКЫРЫЛЫШ

XXXXXXII СЕССИЯ

КАРАР №6

с. Наратлы

«14» октябрь 2019 ел

**Нигезләмә түрүнда
бюджет процессы түрүнда
муниципаль берәмлектә
«Наратлы авыл жирлеге»
Бөгелмә муниципаль районы
Татарстан Республикасы**

Россия Федерациясе hәм Татарстан Республикасы Бюджет кодекслары, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары түрүнда» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон hәм Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының «Наратлы авыл жирлеге» муниципаль берәмлеке Уставы нигезендә

**Наратлы авыл жирлеге Советы
Карап бирә:**

1. Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының «Наратлы авыл жирлеге» муниципаль берәмлекендә бюджет процессы түрүнда Нигезләмәне (1-нче күшүмтә) расларга.

2. Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының «Наратлы авыл жирлеге» муниципаль берәмлекендә бюджет процессы түрүнда нигезләмә hәм «Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының «Наратлы авыл жирлеге» муниципаль берәмлекендә бюджет процессы түрүнда нигезләмә hәм «Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының Наратлы авыл жирлеге» муниципаль берәмлекендә 2015 елның 15 июнендәге 2-49 сессиясе каары «Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының Наратлы авыл жирлеге» муниципаль берәмлекендә бюджет процессы түрүнда нигезләмә» 2013 елның 14 ноябрендәге Бөгелмә муниципаль районының Наратлы авыл жирлеге Советының XXXIV сессиясе 1 нче каарына үзгәрешләр кертү түрүнда»

2015 елның 15 июнендәге 2-49 сессиясе каарын үз көчен югалткан дип танырга.

3. Элеге каар жирлек территориясендә махсус мәгълүмат
стендларында рәсми басылып чыкканнан соң үз көченә керә.

4. Элеге каарның үтәлешен тикшереп торуны үз өстемдә калдырам

Бөгелмә районы
«Наратлы авыл жирлеге»
муниципаль берәмлеге башлыгы

С.А. Дмитриев

1 нче күшымта
Татарстан Республикасы
Бөгелмә муниципаль районның
Наратлы авыл жирлеге Советының
2019 елның «14» октябрендәге
1-XLVIII сессиясе 1 нче карарына

**ПОЛОЖЕНИЕ
БЮДЖЕТ ПРОЦЕССЕ түрүнде
МУНИЦИПАЛЬ ОБРАЗОВАНИЯДӘ
«НАРАТЛЫ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ»
БУГУЛЬМИН МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНА
ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ**

1 бүлек. ХАЛКЫ БУЛЫКЛАР

1 статья. Бюджет процессының хокукий нигезе

1. Элеге Нигезләмә «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары түрүнда» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә түрүнда» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә эшләнгән, Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районның «Наратлы авыл жирлеге» муниципаль берәмлеке уставы (алга таба - жирлек уставы), шулай ук «Наратлы авыл жирлеге» муниципаль берәмлекенең башка муниципаль хокукий актлары белән «Наратлы авыл жирлеге» муниципаль берәмлеке бюджеты проектын (алга таба текст буенча - жирлек бюджеты) төзү һәм карау нигезләрен һәм тәртибен, «Наратлы авыл жирлеге» муниципаль берәмлеке бюджетын раслау һәм үтәү, аның үтәлешен тикшереп тору, бюджет исәбен алыш бару, тышкы тикшерүне гамәлгә ашыру, бюджет хисаплылыгын карау һәм раслау нигезләрен билгели.

2. Элеге Нигезләмәдә кулланыла торган төшенчәләр һәм терминнар Россия Федерациясе Бюджет кодексы билгеләгән мәгънәләрендә кулланыла.

2 статья. «Наратлы авыл жирлеге» муниципаль берәмлеке бюджетының хокукий рәвеше

1. «Наратлы авыл жирлеге» муниципаль берәмлеке бюджеты һәм аның үтәлеше түрүнда хисап Наратлы авыл жирлеге Советының (алга таба текст буенча - жирлек Советы) карары формасында эшләнә һәм раслана.

2. Жирлек бюджеты чираттагы финанс елына һәм план чорына төзелә һәм өч елга раслана.

3. Жирлек бюджеты проектын төзү Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районның «Наратлы авыл жирлеге» муниципаль берәмлеке Башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм аның таләпләрен үтәү белән кабул ителә торган жирлек Советы карарлары нигезендә гамәлгә ашырыла.

4. Жирлек Советының жирлек бюджеты түрүндагы карары чираттагы финанс елының 1 гыйнварыннан үз көченә керә һәм, жирлек бюджеты түрүндагы

каарда башкасы каралмаган булса, финанс елының 31 декабре буенча гамәлдә була.

5. Жирлек бюджеты түрүндагы карап билгеләнгән тәртиптә имза салынганнан соң 10 көннән дә соңга қалмыйча рәсми рәвештә халыкка житкерелергә (бастырып чыгарылырга) тиеш.

3 статья. Бюджет процессының принциплары һәм этаплары

1. «Наратлы авыл жирлеге» муниципаль берәмлекендә бюджет процессы Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнгән Россия Федерациясе бюджет системасы принципларына нигезләнә.

2. Бюджет процессының төп этаплары түбәндәгеләр:

- 1) жирлек бюджеты проектын төзү;
- 2) жирлек бюджетын карау һәм раслау;
- 3) жирлек бюджетын үтәү;
- 4) жирлек бюджетының үтәлешен тикшереп тору;
- 5) бюджет исәбен гамәлгә ашыру;
- 6) бюджет хисаплылыгын төзү, тышкы тикшерү, карау һәм раслау.

4 статья. Бюджет процессында катнашучылар һәм аларның бюджет вәкаләтләре

1. *Бюджет процессында түбәндәгеләр катнаша:*

- 1) муниципаль берәмлек башлыгы;
- 2) жирлек Советы;
- 3) башкарма комитет;
- 4) финанс-бюджет палатасы;
- 5) Бөгелмә муниципаль районның контроль-хисап палатасы (алга таба - Контроль-хисап палатасы);
- 6) баш бүлүчеләр, бюджет акчаларын бүлүчеләр;
- 7) төп администраторлар, бюджет керемнәре администраторлары;
- 8) бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторлары, администраторлары;
- 9) бюджет акчаларын алучылар.

2. *Жирлек советы:*

2.1. Жирлек Советы үз утырышларында, комитетлар, комиссияләр, эшче төркемнәр утырышларында, үткәрелә торган тыңлаулар барышында һәм депутат гарызnamәләренә бәйле рәвештә, бюджет үтәлешенең аерым мәсьәләләрен карау барышында жирлекнең бюджетын һәм хисапларын карый һәм раслый, тышкы муниципаль финанс контроле органнарының хокукый статусын төзи һәм билгели, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары түрүнда» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Россия Федерациясе субъектларының һәм муниципаль берәмлекләрнең контроль-хисап органнарын оештыруның һәм аларның эшчәнлегенең гомуми принциплары түрүнда» 2011 елның 7 февралендәге 6-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясенең башка норматив хокукый актлары, жирлек уставы, әлеге Нигезләмә нигезендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыралар.

2.2. Жирлек советына Россия Федерациясе Конституциясендә, Россия Федерациясе Бюджет кодексында, Россия Федерациясенең башка норматив хокукый актларында

билгеләнгән бюджет мәсьәләләре буенча үз компетенциясе чикләрендә вәкаләтләрне тәэмин итү өчен башкарма комитет тарафыннан кирәkle барлык мәгълумат бирелергә тиеш.

3. Башкарма комитет:

- 1) жирлек бюджеты проектын төзүне, жирлек бюджетын үтәүне тәэмин итә;
- 2) жирлек Советы сессиясенең жирлек бюджеты турындагы каары һәм аның үтәлеше турындагы отчет проектын раслауга тәкъдим итә;
- 3) башкарма комитетның финанс ресурслары белән эш итә;
- 4) Россия Федерациясенең бюджет законнары нигезендә жирлек бюджетын үтәү өчен җаваплы;) жирлек бюджетына муниципаль алышмаларны жәлеп итү турында шартнамәләр, шулай ук жирлек бюджеты акчаларын кире кайтару нигезендә бирү турында шартнамәләр төзи;
- 6) жирлекнең чыгым йөкләмәләре реестрын алыш бару тәртибен билгели;
- 7) жирлек бюджеты алдында акчалата йөкләмәләр буенча бурычларны юкка чыгару тәртибен билгели;
- 8) Россия Федерациясе Бюджет кодексында, әлеге Нигезләмәдә һәм алар нигезендә кабул ителә торган, бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга сала торган муниципаль хокукый актларда билгеләнгән башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

4. Финанс-бюджет палатасы, төзелгән килешү нигезендә:

- 1) жирлек бюджеты проектын төзи, жирлек бюджетын үтәү;
- 2) жирлек бюджетының жыелма бюджет язмасын төзи һәм төгәлләштерә;
- 3) жирлекнең чыгым йөкләмәләре реестрын алыш бара;
- 4) жирлек бюджеты проектын төзу һәм жирлек бюджеты үтәлеше турында хисап ясау өчен кирәkle тәп күрсәтмә бирүчеләрдән, акча алучылардан һәм материаллар ала;
- 5) жирлек Советының жирлек бюджеты турындагы каары нигезендә жирлекнең бюджет кредитлары һәм муниципаль гарантияләре бирү турында шартнамәләр әзерли;
- 6) жирлек бюджеты акчаларын алучыларның, бюджет кредитлары, муниципаль гарантияләр алучыларның финанс хәлен тикшерә;
- 7) жирлекнең муниципаль бурыч китабын алыш бара;
- 8) жирлек бюджеты үтәлешен алдан, агымдагы һәм аннан соңғы тикшереп торуны гамәлгә ашыра;
- 9) жирлек бюджеты акчалары белән операцияләр башкара;
- 10) жирлек бюджетының үтәлеше турында хисап төзи;
- 11) жирлек бюджеты акчаларыннан файдалану турында билгеләнгән рәвешләр буенча хисаплар бирүнең тәп күрсәтмә бирүчеләрдән, күрсәтмә бирүчеләрдән, жирлек бюджеты акчаларын алучылардан һәм күрсәтелгән акчаларны алуга, күчерүгә һәм алуга бәйле башка белешмәләрне таләп итү хокукуна ия;
- 12) кредит оешмаларыннан жирлек бюджеты акчалары белән операцияләр турында белешмәләр ала;
- 13) бюджет процессының баш бүлүчеләргә, боеручыларга һәм жирлек бюджеты акчаларын алучыларга тиешле дәрәжәдә үтәлмәве турында кисәтүләр чыгара, ачыкланган бюджет закон бозуларын бетерү таләбе белән, аларны бетерүне тикшереп тора;

14) бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга сала торган Россия Федерациясе Бюджет кодексы, әлеге Нигезләмә həm (яисә) алар нигезендә кабул ителә торган муниципаль хокукий актлар нигезендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

5. Контроль-хисап палатасы, төзелгән килешү нигезендә:

Контроль-хисап палатасы бюджет вәкаләтләрен түбәндәгечә гамәлгә ашыра: бюджет акчаларыннан файдалануның экономиясен həm нәтижәлелеген билгеләугә юнәлдерелгән нәтижәлелеген аудит;

Россия Федерациясе бюджет законнарының бюджетлар турындагы каарлары, башка норматив хокукий актлары проектларын, шул исәптән курсәткечләрнең (параметрларның həm характеристикаларның) нигезлелеген тикшерү;

муниципаль программаларга экспертиза ясау;

бюджет процессын анализлау həm мониторинглау, шул исәптән бюджет процессында ачыкланган тайпылышларны бетерү həm Россия Федерациясе бюджет законнарын камилләштерү буенча тәкъдимнәр әзерләү;

эчке финанс аудитының эчке финанс аудитен финанслау чыганакларының баш администраторлары, бюджет керемнәренең баш администраторлары, бюджет дефицитын финанслау чыганакларының баш администраторлары (алга таба - бюджет акчаларының төп администраторлары) тарафыннан бюджет чараларын гамәлгә ашыруны камилләштерү буенча тәкъдимнәр әзерләүне;

«Россия Федерациясе субъектларының həm муниципаль берәмлекләрнең контроль-хисап органнарын оештыруның həm аларның эшчәнлегенең гомуми принциплары турында» 2011 елның 7 февралендәге 6-ФЗ номерлы Федеरаль законда билгеләнгән башка мәсьәләләр.

6. Бюджет акчаларының баш бүлүчесе:

1) расланган бюджет ассигнованиеләре həm бюджет йөкләмәләре лимитлары нигезендә бюджет акчаларыннан файдалануның нәтижәлелеген, адреслылыгын həm максатчан характеристын тәэммин итә;

2) үзенә буйсынган курсәтмә бирүчеләрнең həm бюджет акчаларын алучыларның исемлеген төзи;

3) үзенә расланган бюджет йөкләмәләре həm бюджет ассигнованиеләре лимитлары чикләрендә башкарылырга тиешле чыгым йөкләмәләре реестрын алыш бара;

4) бюджетның тиешле чыгымнарын планлаштыра, бюджет ассигнованиеләрен нигезләүне төзи;

5) бюджет язмасын төзи, раслый həm алыш бара, бюджет ассигнованиеләрен, бюджет йөкләмәләре лимитларын ведомство буйсынуындагы эш бирүчеләр həm бюджет акчаларын алучылар буенча төзи həm бюджетның тиешле өлешен башкара;

6) бюджет йөкләмәләре лимитларын формалаштыру həm үзгәртү буенча тәкъдимнәр кертә;

7) жыелма бюджет язмасын формалаштыру həm үзгәртү буенча тәкъдимнәр кертә;

8) казна учреждениеләре булып торучы бюджет акчаларын алучыларның ведомство буйсынуындагы бюджет сметаларын раслау тәртибен билгели;

9) муниципаль биремнәрне төзи həm раслый;

10) субвенцияләр, бюджетара субсидияләр həm Rossия Federациясе Бюджет кодексында билгеләнгән башка субсидияләр алучыларның аларны биргәндә билгеләнгән шартларның үтәлешен тикшереп торуны тәэмин итә;

11) үз эшчәнлеге өлкәсендә ведомство финанс контроле оештыра həm гамәлгә ашыра;

12) бюджет акчаларының баш бүлүчесенең бюджет хисабын төзи;

13) үзенә буйсынуучы бюджет акчаларын алучыларның акчалата йөкләмәләре буенча муниципаль район исеменнән жавап бирә;

14) бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга сала торган Rossия Federациясе Бюджет кодексында, әлеге Нигезләмәдә həm (яисә) алар нигезендә кабул ителә торган муниципаль хокукий актларда билгеләнгән бүтән бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

7. Бюджет чараларын гамәлгә ашыру:

1) бюджетның тиешле чыгымнарын планлаштыра;

2) бюджет ассигнованиеләрен, бюджет йөкләмәләренең ведомство буйсынуындагы күрсәткечләр həm (яисә) бюджет акчаларын алучылар буенча бюджет йөкләмәләре лимитларын бүлә həm бюджетның тиешле өлешен башкара;

3) бюджет акчаларын баш бүлүчегә бюджет язмасын формалаштыру həm үзгәртү буенча тәкъдимнәр кертә;

4) бюджет акчаларының тиешле баш идарәчесе тарафыннан билгеләнгән очракта həm тәртиптә бюджет акчаларының баш бүлүчесенең үз карамагында булган аерым бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

8. Бюджет керемнәренең баш администраторы:

1) үзенә буйсынган бюджет керемнәренең администраторлары исемлеген төзи;

2) урта сроклы финанс планын həm бюджет проектын төзү өчен кирәkle белешмәләрне тапшыра;

3) касса планын төзү həm алыш бару өчен белешмәләр бирә;

4) бюджет керемнәренең баш администраторының бюджет хисабын төзи həm тапшыра;

5) бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга сала торган Rossия Federациясе Бюджет кодексында, әлеге Нигезләмәдә həm (яисә) алар нигезендә кабул ителә торган муниципаль хокукий актларда билгеләнгән бүтән бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

9. Бюджет керемнәре администраторы:

1) бюджетка түләүләрне, пеняларны həm штрафларны башкаруның тулысынча həm үз вакытында башкарылуын исәпләп чыгаруны, исәпкә алуны həm тикшереп торуны гамәлгә ашыра;

2) жирлек бюджетына түләүләр буенча бурыч, пенялар həm штрафлар түләтүне гамәлгә ашыра;

3) жирлек бюджетына артык түләнгән (түләтелгән) түләүләрне, пеняларны həm штрафларны, шулай ук мондый кире кайтаруны вакытында башкармаган өчен процентларны həm артык түләтелгән суммага исәпләнгән процентларны кире кайтару турында карап кабул итә həm Rossия Federациясе Финанс министрлыгы

билгеләгән тәртиптә кире кайтаруны гамәлгә ашыру өчен Федераль казначылык органына йөкләмә тапшыра;

4) Россия Федерациисе бюджет системасы бюджетларына түләүләрне исәпләү (төгәлләштерү) турында карап кабул итә һәм Федераль казначылык органына хәбәрнамә тапшыра;

5) бюджет керемнәренең баш администраторы билгеләгән очракта һәм тәртиптә бюджет керемнәренең баш администраторына бюджет керемнәренең тиешле баш администраторы вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен кирәkle белешмәләрне һәм бюджет хисаплылыгын төзи һәм тапшыра;

6) «Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәтүне оештыру турында» 2010 елның 27 июлендәге 210-ФЗ номерлы Федеरаль законда билгеләнгән тәртип нигезендә Россия Федерациисе бюджет системасы бюджетлары керемнәрен формалаштыру чыганаклары булган башка түләүләр өчен физик һәм юридик затлар тарафыннан акча түләү өчен кирәkle мәгълүматны, шулай ук «Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәтүне оештыру турында» 2010 елның 27 июлендәге 210-ФЗ номерлы Федеरаль законда билгеләнгән тәртип нигезендә дәүләт һәм муниципаль түләүләр турында дәүләт мәгълүмат системасына бирә;

7) бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга сала торган Россия Федерациисе Бюджет кодексында, әлеге Нигезләмәдә һәм (яисә) алар нигезендә кабул ителә торган муниципаль хокукий актларда билгеләнгән бүтән бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

10. Бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторы:

1) бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының үзенә караган администраторларының исемлекләрен төзи;

2) бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары буенча кертемнәрне һәм түләүләрне планлаштыра (фаразлый);

3) бюджет кытлыгын финанслау чыганакларын каплау өчен билгеләнгән ассигнованиеләренең адреслылыгын һәм аның карамагына бүләп бирелгән ассигнованиеләрдән файдалануның максатчан характеристын тәэмин итә;

4) бюджет ассигнованиеләрен бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының ведомство администраторлары буенча бүлә һәм бюджетның тиешле өлешен башкара;

5) үз эшчәнлеге өлкәсендә ведомство финанс контроле оештыра һәм гамәлгә ашыра;

6) бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторының бюджет хисабын формалаштыра.

11. Бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары администраторы:

1) җирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары буенча кертемнәрне һәм түләүләрне планлаштыра (фаразлый);

2) җирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары бюджетына керүнен тулылыгын һәм үз вакытында башкарылуын тикшереп тора;

3) җирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары буенча бюджеттан керемнәр һәм түләүләр тәэмин итә;

4) бюджет хисабын төзи һәм тапшыра;

5) бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының тиешле баш администраторы тарафыннан билгеләнгән очракта һәм тәртиптә бюджет кытлыгын

финанслау чыганакларының баш администраторының үз карамагында булган аерым бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;

6) бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга сала торган Россия Федерациясе Бюджет кодексында, әлеге Нигезләмәдә һәм (яисә) алар нигезендә кабул ителә торган муниципаль хокукий актларда билгеләнгән бүтән бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

12. Бюджет чараларын алучы:

- 1) бюджет катнашмасын төзи һәм үти;
- 2) бюджет йөкләмәләренең һәм бюджет ассигнованиеләренең китерелгән лимитлары чикләрендә бюджет йөкләмәләрен кабул итә һәм үти;
- 3) үзенә каралган бюджет ассигнованиеләренең нәтиҗәлелеген, максатчан файдалануын тәэммин итә;
- 4) бюджет язмасын үзгәрту буенча тәкъдимнәрне баш күрсәтмә бирүчегә (күрсәтмә бирүчегә) кертә;
- 5) бюджет акчаларын алучының тиешле баш бүлүчегә (күрсәтмә бирүчегә) бюджет хисабын төзи һәм тапшыра;
- 6) бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга сала торган башка бюджет вәкаләтләрен, Россия Федерациясе Бюджет кодексы, әлеге Нигезләмә һәм (яисә) алар нигезендә кабул ителә торган муниципаль хокукий актлар белән гамәлгә ашыра.

4.1. статья. Финанс-бюджет палатасы һәм Контроль-хисап палатасы белән бюджет хезмәттәшлеге

Бюджетта Татарстан Республикасы бюджетыннан бюджетара трансферлар елеше (субвенцияләрдән, шулай ук муниципаль берәмлеккә тапшырыла торган субсидияләрдән һәм (яисә) салым керемнәреннән соңғы өч хисап елында чигерүләрнең өстәмә нормативлары буенча жирле бюджетларның үз керемнәре күләменең 70 процентыннан артып киткән муниципаль берәмлек түбәндәге өстәмә чаралар гамәлгә ашырыла:

- жирлек бюджеты проектын формалаштырганда ярдәм күрсәтү турында килешүне Финанс-бюджет палатасы белән имзалау;
- Башкарма комитет тарафыннан Финанс-бюджет палатасына ул билгеләгән тәртиптә чираттагы финанс (чираттагы финанс һәм план чорына) жирлек проекты проектын Россия Федерациясе бюджет законнары таләпләренә туры килүе турында бәяләмә эзерләү өчен кирәkle документларны һәм материалларны тапшыру;
- жирле бюджетның үтәлеше турында Контроль-хисап палатасы тарафыннан еллык хисапның тышкы тикшерүен кимендә ике елга бер мәртәбә үткәрү;
- федераль законнарда билгеләнгән башка чаралар.

5 статья. Финанс контролен гамәлгә ашыруучы жирле үзидаре органнары

1. Финанс контролен гамәлгә ашыруучы органнар булып тора;
- 1) жирлек Советы;
- 2) контроль-хисап палатасы;
- 3) башкарма комитет;
- 4) бюджет акчаларының баш бүлүчесе;
- 5) бюджет керемнәренең баш администраторы;

6) бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторы.

2. Жирлек Советы гамәлгә ашыра:

1) башлангыч контроль - жирлек Советының жирлек бюджеты түрүндагы каары һәм жирлек Советының бюджет-финанс өлкәсендәге башка проектлары проектын тикшеру һәм раслау барышында;

2) агымдагы контроль - жирлек бюджеты түрүнде жирлек Советы каарын үтәүнен аерым мәсьәләләрен тикшеру барышында;

3) аннан соңғы контроль - жирлек бюджеты үтәлеше түрүндагы хисапларны карау һәм раслау барышында.

3. *Контроль-хисап палатасы* жирлек бюджеты акчаларын алучыларның бюджет средстволары, жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары администраторларының акчалары булган операцияләргә тышкы финанс контролен гамәлгә ашыра, шулай ук бюджет кредитларын, бюджет инвестицияләрен һәм муниципаль гарантияләрне алучыларның Россия Федерациясе Бюджет кодексы, «Россия Федерациясе субъектларының һәм муниципаль берәмлекләрнең контроль-хисап органнарын оештыруның һәм аларның эшчәнлегенең гомуми принциплары түрүнда» 2011 елның 07 февралендәге 6-ФЗ номерлы Федеरаль закон нигезендә бюджет акчаларын бүлеп бирү, алу, максатчан файдалану һәм кире кайтару шартларын үтәве өчен.

4. Башкарма комитет, бюджет акчаларын баш бүлүчеләр, бюджет керемнәренең баш администраторлары, бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторлары тарафыннан эчке муниципаль финанс контролен гамәлгә ашыру рәвешләре һәм тәртибе бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторлары тарафыннан Россия Федерациясе Бюджет кодексы, элеге Нигезләмә һәм (яисә) алар нигезендә кабул ителә торган, бюджет хокук мәнәсәбәтләрен җайга сала торган муниципаль хокукий актлар белән билгеләнә.

6 статья. Жирлек бюджеты керемнәре

1. Жирлек бюджеты керемнәре Россия Федерациясенең бюджет законнары, салымнар һәм жыемнар түрүндагы Россия Федерациясе законнары һәм башка мәжбүри түләүләр түрүндагы законнар һәм алар нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм салымнар һәм жыемнар түрүнда Татарстан Республикасы законнары, жирлек Советының салымнар һәм жыемнар түрүндагы норматив-хокукий актлары нигезендә төзелә.

2. Жирлек Советы каары белән жирле салымнар кертелә, алар буенча салым ставкалары билгеләнә һәм муниципаль берәмлекләрнең вәкиллекле органнарына салымнар һәм жыемнар түрүнда Россия Федерациясе законнары белән бирелгән хокуклар чикләрендә жирле салымнар буенча салым ташламалары бирелә.

3. Жирлек Советының жирле салымнар түрүнда каарларга үзгәрешләр керту хакында каарлары, жирлек Советының чираттагы финанс елында һәм план чорында үз көченә керә торган бюджет хокук мәнәсәбәтләрен җайга сала торган, жирлек бюджеты керемнәрен үзгәртүгә китерә торган каарлары чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты түрүндагы каар проекты жирлек Советына кертелгән көнгә кадәр 10 көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә тиеш.

4. Жирлек Советының салымнар һәм жыемнар түрындагы каарына үзгәрешләр көртүне күздә тоткан каары жирлек Советына чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты түрында каар көртелгән көннән соң кабул ителгән, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларының керемнәрен (чыгымнарын) үзгәртүгә китерә торган каары чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек Советының күрсәтелгән каарларының үз көченә керүе түрында чираттагы финанс елы артынан килүче елның 1 гыйнварынан да иртәрәк булмаган нигезләмәләрдә булырга тиеш.

7 статья. Жирлек бюджеты чыгымнары

1. Жирлек бюджеты чыгымнарын формалаштыру Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән дәүләт хакимиите органнарының, Татарстан Республикасының һәм жирле үзидарә органнарының вәкаләтләрен чикләүгә бәйле чыгым йөкләмәләре нигезендә гамәлгә ашырыла, аларны үтәү Россия Федерациясе законнары, шартнамәләр һәм килешүләр нигезендә чираттагы финанс елында һәм план чорында жирлек бюджеты акчалары исәбеннән башкарылырга тиеш.

2. Бюджет ассигнованиеләренә түбәндәгеләр керә:

1) муниципаль хезмәтләр күрсәту (эшләр башкару) (алга таба - муниципаль хезмәтләр), шул исәптән муниципаль ихтыяжлар өчен товарлар кайтартуга, эшләр башкаруга, хезмәтләр күрсәтүгә муниципаль контрактлар өчен түләү ассигнованиеләре;

2) халыкны социаль тәэмүн итү;

3) муниципаль учреждениеләр һәм муниципаль унитар предприятиеләр булмаган юридик затларга бюджет инвестицияләре бирү;

4) товарларны, эшләрне, хезмәт күрсәтүләрне житештерүче юридик затларга (муниципаль учреждениеләргә субсидияләрдән тыш), индивидуаль эшкуарларга, физик затларга субсидияләр бирү;

5) «Көнчыгыш авыл жирлеге» муниципаль берәмлекенә карата жирле үзидарә органнарының законсыз гамәлләре (гамәл кылмаулары) нәтиҗәсендә гражданга яисә юридик затка китерелгән зыянны каплау түрындагы дәгъвалар буенча суд актларын үтәү;

6) бюджетара трансферлар бирү;

3. Муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә бюджет ассигнованиеләренә түбәндәгеләргә бюджет ассигнованиеләре керә:

1) казна учреждениеләре функцияләрен үтәүне тәэмүн итү, шул исәптән физик һәм (яисә) юридик затларга муниципаль хезмәтләр күрсәту (эшләр башкару);

2) бюджет һәм автоном учреждениеләргә субсидияләр бирү, алар тарафыннан муниципаль биримне үтәүне финанс белән тәэмүн итүгә субсидияләрне дә кертеп;

3) муниципаль учреждениеләр булмаган коммерциягә карамаган оешмаларга субсидияләр бирү, шул исәптән күрсәтелгән оешмалар тарафыннан физик һәм (яисә) юридик затларга муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә (эшләр башкаруга) шартнамәләр (килешүләр) нигезендә;

4) муниципаль милек объектларына бюджет инвестицияләрен гамәлгә ашыру;

5) муниципаль ихтыяжлар өчен товарлар, эшләр һәм хезмәт күрсәтүләр сатып алу (казна учреждениесе функцияләрен үтәүне тәэмүн итү өчен бюджет ассигнованиеләреннән һәм казна учреждениеләре муниципаль милек объектларына

бюджет инвестицияләрен гамәлгә ашыруга бюджет ассигнованиеләреннән тыш), шул исәптән түбәндәгә максатларда:

физик һәм юридик затларга муниципаль хезмәтләр күрсәтү

4. Физик һәм юридик затларга муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль биремне исәпкә алып, шулай ук аны хисап финанс елында һәм агымдагы финанс елында үтәү белән гамәлгә ашырыла.

5. Муниципаль биремдә түбәндәгеләр булырга тиеш:

1) күрсәтелгән муниципаль хезмәт күрсәтүләрнең составын, сыйфатын һәм (яисә) күләмен (эчтәлеген) характеристлаучы күрсәткечләр;

2) муниципаль биремнең үтәлешен тикшереп тору тәртибе, шул исәптән аны вакытыннан алда туктату шартлары һәм тәртибе;

3) муниципаль биремне башкару турындагы хисаплылыкка таләпләр.

Физик һәм юридик затларга муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә муниципаль биремдә шулай ук түбәндәгеләр булырга тиеш:

1) тиешле хезмәтләрдән файдаланучы физик һәм (яисә) юридик затлар категорияләрен билгеләү;

2) тиешле хезмәтләр күрсәтү тәртибе;

3) физик яисә юридик затлар тарафыннан тиешле хезмәт күрсәтүләр өчен түләүгә Россия Федерациясе законнарында аларны түләүле нигездә күрсәтү каралган очракларда йә күрсәтелгән бәяләрне (тарифларны) билгеләү тәртибе.

Муниципаль бирем күрсәткечләре муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә (эшләр башкаруга), казна учреждениесенең бюджет сметасын төзүгә бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру өчен, шулай ук бюджет яисә автоном учреждениегә муниципаль биремне үтәүгә субсидияләр күләмен билгеләү өчен бюджетлар проектларын төзегендә файдаланыла.

Муниципаль бирем муниципаль учреждениеләр һәм муниципаль хезмәтләрнең коммерциягә карамаган башка оешмалары тарафыннан бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру өчен жирлек бюджеты проектын төзегендә кулланыла.

Муниципаль бирем башкарма комитетта билгеләнгән тәртиптә чираттагы финанс елына һәм план чорына төzelә (бюджет проектын төзегендә төгәлләштерелергә мөмкин).

Муниципаль биремнәрне үтәүне финанс белән тәэммин итү башкарма комитетта билгеләнгән тәртиптә жирлек бюджеты акчалары исәбеннән гамәлгә ашырыла.

Муниципаль биремне үтәүне финанс белән тәэмmin итү күләме, эшчәнлекнең билгеләнгән өлкәләрендә дәүләт сәясәтен эшләү һәм норматив-хокукый җайга салу функцияләрен гамәлгә ашыручы федераль хакимият органнары билгеләгән гомуми таләпләрне үтәп, башкарма комитетта каралган тәртиптә раслана торган муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә норматив чыгымнар нигезендә исәпләнә.

Россия Федерациясе законнары нигезендә муниципаль учреждениеләрне гамәлгә куючының функцияләрен һәм вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы жирле үзидарә органы каары буенча, муниципаль биремне үтәүне финанс белән тәэмmin итү күләмен билгеләгендә эшләр башкаруга чыгымнар нормативлары файдаланыла.

6. Муниципаль ихтыяжлар өчен товарлар кайтартуга, эшләр башкаруга, хезмәтләр күрсәтүгә заказлар урнаштыру муниципаль ихтыяжлар өчен заказлар урнаштыру турындагы Россия Федерациясе законнары нигезендә башкарыла. Муниципаль контрактлар, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 72 статьясындағы З пунктында билгеләнгән очраклардан тыш, бюджет йөкләмәләре лимитлары чикләрендә төзелә һәм түләнә.

7. Жирлек Советының жирлек бюджеты турындагы каарында жирлек бюджетыннан акчалар бирү шартлары билгеләнергә мөмкин, шуңа ярашлы рәвештә мондый акчалар бирү башкарма комитетта билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

8. Халыкны социаль тәэммин итүгә бюджет ассигнованиеләренә гражданнарга социаль түләүләр бирүгә йә халыкка социаль ярдәм чарапын гамәлгә ашыру максатларында товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып алуға бюджет ассигнованиеләре керә. Халыкны социаль тәэммин итү гавами норматив йөкләмәләр кабул итү юлы белән гамәлгә ашырылырга мөмкин. Күрсәтелгән гавами норматив йөкләмәләрне үтәүгә бюджет ассигнованиеләре пенсияләр, пособиеләр, компенсацияләр һәм башка социаль түләүләр рәвешендә йөкләмәләрнең һәр төре буенча аерым-аерым карала.

9. Юридик затларга (муниципаль учреждениеләргә субсидияләрдән тыш), индивидуаль эшкуарларга, физик затларга - товарлар, эшләр, хезмәтләр житештерүчеләргә субсидияләр жирлек Советы каарында карапган һәм аның нигезендә кабул ителә торган жирле үзидарә органнары актларында карапган очракларда һәм тәртиптә жирлек бюджетыннан бирелә. Жирлек Советының жирлек бюджеты турындагы каарында, муниципаль хезмәтләрнең муниципаль бирeme нигезендә алар тарафыннан норматив чыгымнары каплауга субсидияләрне дә кертеп, автоном учреждениеләргә субсидияләр карапырга мөмкин.

Күрсәтелгән субсидияләр күләмен билгеләү һәм бирү тәртибе жирлек бюджетыннан башкарма комитет тарафыннан билгеләнә.

Жирлек Советы каарында бюджет турында автоном һәм бюджет учреждениеләре булмаган коммерциягә карамаган башка оешмаларга субсидияләр карапырга мөмкин. Күрсәтелгән субсидияләр күләмен билгеләү һәм бирү тәртибе жирлек бюджетыннан башкарма комитет тарафыннан билгеләнә.

10. Муниципаль милектәге капитал төзелеш объектларына бюджет инвестицияләрен гамәлгә ашыруга бюджет ассигнованиеләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә гамәлгә ашырыла.

11. Муниципаль учреждениеләр һәм муниципаль унитар предприятиеләр булмаган юридик затларга бюджет инвестицияләрен бирү күрсәтелгән юридик затларның устав (җыелма) капиталларының эквивалент өлешенә муниципаль милекнең Россия Федерациясе граждан законнары нигезендә мондый юридик затларның устав (җыелма) капиталларында муниципаль берәмлек катнашында рәсмиләштерелә торган хокуклары барлыкка килүгә кiterә. Муниципаль берәмлек карамагындағы устав (җыелма) капиталында муниципаль берәмлек өлешен рәсмиләштерү Россия Федерациясе законнары нигезендә билгеләнә торган тәртиптә һәм бәяләр буенча гамәлгә ашырыла.

12. Муниципаль учреждениеләр һәм муниципаль унитар предприятиеләр булып тормаган юридик затларга бюджет инвестиацияләре бирү турындагы каарлар капитал төзелеш объектларына жирле бюджет акчалары исәбеннән алар билгеләгән тәртиптә кабул ителә.

13. Элеге статьяның 11 пунктында күрсәтелгән юридик затларга (элеге пунктта күрсәтелгән бюджет инвестицияләреннән тыш) бирү өчен планлаштырылган бюджет инвестицияләре, юридик затны, бирелә торган бюджет инвестицияләренең күләмен һәм максатларын күрсәтеп, элеге карарга аерым күшымта буларак бюджет түрүндагы карар белән раслана.

14. Элеге статьяның 11 пунктында күрсәтелгән башкарма комитет һәм юридик зат арасында төзелгән килешү муниципаль берәмлекнең инвестицияләр субъекты милкендә катнашуы түрүнда килешү бюджет түрүнда карар үз коченә кергән көннән соң өч ай эчендә рәсмиләштерелә. Билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелгән шартнамәләренең булмавы бюджет инвестицияләрен тапшырмау өчен нигез булып тора.

15. Муниципаль милектәге капитал төзелеш объектларына җирлек бюджетыннан бюджет инвестицияләрен гамәлгә ашыру рөхсәт ителми.

8 статья. Бюджет классификациясе

1. Ҙирлек бюджетын төзу һәм үтәү, бюджет хисаплылыгын төзу Россия Федерациясендә билгеләнгән бюджет классификациясе нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Ҙирлекнен бюджет вәкаләтләренә Россия Федерациясенең бюджет классификациясен җирлек бюджетына караган өлешендә куллану тәртибен билгеләү, деталъләштерү һәм билгеләү керә.

3. Финанс-бюджет палатасы төп администраторлары жирле үзидарә органнары һәм (яисә) алар карамагындагы казна учреждениеләре булган керем төрләре буенча подвидлар кодлары исемлеген раслый.

4. Финанс-бюджет палатасы тарафыннан җирлек бюджетының максатчан маддәләре исемлеге һәм кодлары билгеләнә.

Шәһәр бюджетыннан бирелә торган максатчан билгеләнештәге бюджетара субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансферлар исәбеннән финанс белән тәэммин ителә торган җирлек бюджеты чыгымнарының максатчан статьялары исемлеген һәм кодларын билгеләү тәртибе финанс-бюджет палатасы тарафыннан билгеләнә.

5. Финанс-бюджет палатасы жирле үзидарә органнары һәм (яисә) алар карамагындагы казна учреждениеләре баш администраторлары булган бюджетлар кытлыкларын финанслау чыганакларының кодлары исемлеген раслый.

9 статья. Резерв фонды

1. Ҙирлек бюджетының чыгым өлешендә Башкарма комитетның резерв фондын төзу күздә тотыла.

2. Ҙирлек бюджетының чыгым өлешендә җирлек Советының һәм җирлек Советы депутатларының резерв фондларын булдыру тыела.

3. Башкарма комитетның резерв фонды күләме җирлек Советы карары белән җирлек бюджеты түрүнда билгеләнә һәм элеге карар белән расланган чыгымнарының гомуми күләменең өч процентыннан артыграк була алмый.

4. Башкарма комитетның резерв фонды акчалары көтөлмәгән чыгымнарыны финанс белән тәэммин итүгә, шул исәптән авария-торғызу эшләрен уздыруга һәм стихияле бәла-казаларның һәм башка гадәттән тыш хәлләрнең нәтижәләрен бетерүгә бәйле башка чараларга җибәрелә.

5. Башкарма комитетның жирлек бюджеты составында каралган резерв фондының бюджет ассигнованиеләре башкарма комитет күрсәтмәсе буенча файдаланыла.

6. Башкарма комитетның резерв фондының бюджет ассигнованиеләреннән файдалану турындагы хисап бюджет үтәлеше турындагы еллык хисапка күшымта итеп бирелә.

10 статья. Жирлек бюджетында каралмаган чыгымнарны гамәлгә ашыру

1. Эгәр тотылган йөкләмәләрнең гамәлдәге төрләре буенча чыгым йөкләмәләрен арттыруны яисә аны кабул итүгә кадәр бер генә гавами-хокукый белем тарафыннан да үтәлмәгән чыгым йөкләмәләренең яңа төрләрен көртүне күздә тоткан муниципаль хокукый акт кабул итепергә тиеш булса, күрсәтелгән муниципаль хокукый акт чыгым йөкләмәләренең яңа төрләрен башкару чыганакларын һәм тәртибен билгели торган нормаларны, шул исәптән финанс ресурсларын Россия Федерациясе бюджет системасының тиешле бюджетларына чыгым йөкләмәләренең яңа төрләренә тапшыру тәртибе кирәк булган очракта, үз эченә алыша тиеш.

2. Чыгымнарның яңа төрләрен кабул итүгә бюджет ассигнованиеләрен бирү яисә чыгым йөкләмәләренең гамәлдәге төрләрен үтәүгә бюджет ассигнованиеләрен арттыру, бюджет турындагы карага йә агымдагы финанс елында, бюджетка өстәмә көрәнәр чыганаклары булганда һәм бюджет чыгымнарның аерым статьялары буенча бюджет ассигнованиеләре кыскартканда, жирлек Советы каарына тиешле үзгәрешләр көртәлгәннән соң чираттагы финанс елы башыннан гына гамәлгә ашырылырга мөмкин.

11 статья. Жирлекнең чыгым йөкләмәләре

1. Жирлекнең чыгым йөкләмәләре түбәндәгеләр нәтиҗәсендә барлыкка килә:

1) жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча һәм Россия Федерациясе законнары һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә жирле үзидарә органнары хәл итәргә хокуклы башка мәсьәләләр буенча муниципаль хокукый актлар кабул итү, шулай ук әлеге мәсьәләләр буенча муниципаль берәмлек тарафыннан шартнамәләр (килешүләр) төзү;

2) жирле үзидарә органнары тарафыннан үзләренә тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашырганда муниципаль хокукый актлар кабул итү;

3) муниципаль берәмлек исеменнән муниципаль казна учреждениеләре тарафыннан шартнамәләр (килешүләр) төзү. 2. Әлеге статьяның 1 өлешендәге 1 һәм 3 пунктларында күрсәтелгән жирлекнең чыгым йөкләмәләре жирле үзидарә органнары тарафыннан мөстәкыйль билгеләнә һәм жирлек бюджеты қытлыгын финанслауның үз көрәнәр һәм чыганаклары исәбеннән башкарыла.

3. Әлеге статьяның 1 өлешендәге 2 пунктында күрсәтелгән жирлекнең чыгым йөкләмәләре жирле үзидарә органнарының Россия Федерациясе законнары һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә муниципаль хокукый актлары белән билгеләнә, Россия Федерациясе Бюджет кодексында каралган тәртиптә жирлек бюджетына бирелә торган Татарстан Республикасы бюджетиннан субвенцияләр исәбеннән һәм чикләрендә башкарыла.

Тиешле субвенцияләрне исәпләү методикаларында кулланыла торган нормативлар муниципаль берәмлекнең күрсәтелгән чыгым йөкләмәләрен

тулысынча үтәү өчен кирәkle өстәмә чыгымнары арттырган, финанс белән тәэмmin иткәn очракта, жирле бюджет кытлыгын финанслауның үз керемнәре hәm чыганаклары исәбеннәn гамәлгә ашырыла.

4. Жирле үзидарә органнары үз финанс чаралары (бюджетара трансфертлардан тыш) булганда гына башка муниципаль берәмлекләрнең жирле үзидарә органнары, дәүләт хакимиyate органнары компетенциясенә кертелмәgәn hәm аларның компетенцияләrennәn федераль законнар hәm Татарстан Республикасы законнары төшереп калдырылмаган мәсьәләләrне xәl итүгә бәйле чыгым йөкләmәlәren билгеләrgә hәm башкарырга хокуклы.

5. Жирлекнәң чыгым йөкләmәlәre реестры башкарма комитетта билгеләngәn тәртиptә алыш барыла.

12 статья. Жирлек бюджетыннан бирелә торган бюджетара трансфертларның рәвешләре

Жирлек бюджетыннан бюджетара трансфертлар түбәндәгө формада бирелә:

муниципаль берәмлекләr бюджетларына субсидияләr;

Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 44.10 статьясында билгеләngәn очракларда Татарстан Республикасы бюджетына субсидияләr;

башка бюджетара трансфертлар.

Финанс беләn тәэмmin итү чыганагы булып максатчан билгеләnештәge субсидияләr, субвенцияләr hәm максатчан билгеләnешле башка бюджетара трансфертлар булган бюджеттан бюджетара трансфертлар биryу максатлары, тәртиbe hәm шартлары Татарстан Республикасы законнары hәm (яисә) Татарстан Республикасының башка норматив хокукий актлары нигезендә кабул ителгәn жирлек Советы каарлары беләn билгеләn.

13 статья. Жирлек бюджетыннан Татарстан Республикасы бюджетына субсидияләr

1. Жирлек бюджетыннан субсидияләr Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 44.10 статьясында билгеләngәn тәртиptә бирелә.

2. Элеге статьяның 1 өлешендә күрсәtelгәn бюджетара субсидияләr жирлек бюджетында Татарстан Республикасы бюджеты турында Татарстан Республикасы Законы нигезендә карала.

14 статья. Жирлек бюджетыннан муниципаль берәмлекләr бюджетларына субсидияләr

1. Россия Федерациясе Бюджет кодексы таләпләre нигезендә кабул ителә торган жирлек Советы каарларында караган очракларда hәm тәртиptә Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, башка муниципаль берәмлекләr бюджетларына жирле әhәmияttәge мәсьәlәrне xәl итү буенча жирле үзидарә органнары вәкаләtlәren үтәgәndә барлыкка килә торган чыгым йөкләmәlәren финанслашу максатларында жирлек бюджетыннан субсидияләr бирелergә mөмкин.

2. Элеге статьяда күрсәtelгәn субсидияләrне биryу максатлары hәm шартлары жирлек Советы каарында билгеләngәn тәртиptә төzelә торган башкарма комитетлар арасында килешуләr беләn билгеләn.

15 статья. Жирлек бюджетыннан, район бюджетыннан башка бюджетара трансфертлар

Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм аларга тиешле Татарстан Республикасы законнары таләпләре нигезендә кабул ителә торган жирлек Советы каарларында каралган очракта да, район бюджетына жирлек бюджетыннан башка бюджетара трансфертлар, шул исәптән төзелгән килешүләр нигезендә жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бюджетара трансфертлар бирелергә мөмкин.

16 статья. Жирлек алдында акчалата йөкләмәләр

1. Акчалата йөкләмәләр буенча бурычлы кеше жирлек алдында билгеле бер датага акчалата йөкләмәләр нигезендә түләргә тиешле акчалар суммасы жирлек алдында тора.

2. Жирлек алдында акчалата йөкләмәләр буенча таләпләр жирлекнең финанс активларын формалаштыра.

3. Жирлек алдында акчалата йөкләмәләр буенча бурычларны исәптән чыгару һәм юкка чыгару һәм торгызу кагыйдәләре (нигезләре, шартлары һәм тәртибе), Россия Федерациясе Бюджет кодексында каралган очраклардан тыш, районның финанс-бюджет палатасы тарафыннан билгеләнә.

4. Жирлек алдында мондый йөкләмәләрне үтәүне тәэмин итә торган акчалата йөкләмәләрне (акчалата йөкләмәләр буенча бурычларны) һәм алыш-биreshләрне исәпкә алу, шулай ук күрсәтелгән йөкләмәләр һәм алыш-биreshләр буенча таләпләр хокукларын гамәлгә ашыру Россия Федерациясе Бюджет кодексының 932 статьясындагы 4 пунктында күрсәтелгән тиешле орган яисә Россия Федерациясе Бюджет кодексының 932 статьясындагы 5 пунктында күрсәтелгән вәкаләтле зат тарафыннан гамәлгә ашырыла.

5. Килешү нигезендә башкасы билгеләнмәгән очракта, жирлек алдында акчалата йөкләмәләр жирлек бюджетының бердәм счетына акчалар күчерелгән көннән башкарылган дип санала.

17 статья. Жирлек бюджеты кытлыгы

1. Чиratтагы финанс елына һәм план чорының һәр елында жирлек бюджеты кытлыгы, әлеге статьяның 2 өлешендә билгеләнгән чикләүләрне үтәп, жирлек Советы каары белән билгеләнә.

2. Жирлек бюджеты кытлыгы, расланган кире кайтарылмый торган керемнәр күләмен һәм түләүләрнең өстәмә нормативлары буенча салым керемнәре керемнәрен исәпкә алмыйча, жирлек бюджеты керемнәренең расланган гомуми еллык күләменең 10 процентыннан артмаска тиеш.

Жирлеккә карата Россия Федерациясе Бюджет кодексының 136 статьясындагы 4 пунктында каралган чаралар күрелгән очракта, жирлек бюджеты кытлыгы, керемнәренең расланган күләмен исәпкә алмыйча, жирлек бюджеты керемнәренең расланган гомуми еллык күләменең 5 процентыннан артмаска тиеш.

Жирлек Советы каары белән муниципаль берәмлек милкендәге акцияләрне һәм капиталда катнашуның башка рәвешләрен сатудан кергән керемнәр бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары составында бюджет расланган һәм жирлек бюджеты акчаларын исәпкә алу счетларында калган акчалар кимегән очракта, жирлек бюджеты кытлыгы әлеге пунктта билгеләнгән чикләүләрне

курсәтелгән кертемнәр суммасы һәм жирлек бюджеты акчаларын исәпкә алу счетларында калган акчалар кимү чикләрендә арттырырга мөмкин.

3. Жирлек бюджетын үтәү турындагы еллык хисапның курсәткечләре буенча урнашкан жирлек бюджеты кытлыгы әлеге статьяның 2 өлешендә билгеләнгән чикләуләргә туры килергә тиеш.

4. 2017 елның 1 гыйнварына кадәр жирлек бюджеты турындагы карап белән жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары составында Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетлары тарафыннан бирелгән бюджет кредитлары арасындагы аерма расланган очракта, жирлек бюджеты кытлыгы әлеге статьяның 2 пунктында билгеләнгән чикләуләрне курсәтелгән аерма чикләрендә арттырырга мөмкин.

18 статья. Бюджет кредитлары

1. Жирлек бюджеты исәбенинән бюджет кредитлары Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына, юридик затларга Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә һәм жирлек Советының карапы белән билгеләнгән тәртиптә, шулай ук жирлек Советының бюджет турындагы карапы белән каралган бюджет ассигнованиеләре шартларында һәм чикләрендә бирелә.

19 статья. Жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары

1. Жирлек бюджеты кытлыгын эчке финанслау чыганаклары составына түбәндәгеләр керә:

1) номиналь бәясе Россия Федерациясе валютасында курсәтелгән муниципаль кыйммәтле кәгазыләрне урнаштырудан кергән чаралар һәм аларны каплауга юнәлдерелгән чаралар арасында аерма;

2) жәлеп ителгән һәм юкка чыгарылган жирлек арасында Россия Федерациясе валютасында кредит оешмалары кредитлары арасындагы аерма;

3) Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетлары тарафыннан жирлек бюджетына бирелгән бюджет кредитлары белән жәлеп ителгән һәм юкка чыгарылган район арасында аерма;

4) тиешле финанс елы дәвамында жирле бюджет чараларын исәпкә алу счетларында калган акчаларны үзгәртү;

2. Жирле бюджет кытлыгын эчке финанслауның бүтән чыганаклары. Жирлек бюджеты кытлыгын эчке финанслауның башка чыганаклары составына түбәндәгеләр керә:

1) жирлек милкендәге акцияләрне һәм капиталда катнашуның башка рәвшәләрен сатудан керемнәр;

2) жирлек бюджеты чаралары буенча курс аермасы;

3) Россия Федерациясе валютасында районның башка бурыч йөкләмәләрен каплауга юнәлдерелә торган чаралар күләме;

4) юридик затларга Россия Федерациясе валютасында бирелгән бюджет кредитларын кире кайтарудан алынган акчалар һәм жирлек бюджетыннан бирелгән бюджет кредитлары суммалары арасында аерма;

5) Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына жирлек бюджетыннан бирелгән бюджет кредитларын кире кайтарудан алынган акчалар һәм жирлек бюджетыннан Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына бирелгән бюджет кредитлары суммасы арасындагы аерма;

6) жирлек бюджеты акчаларын исәпкә алу буенча бердәм счеттан саналган акчалар һәм жирлек бюджеты чараларын исәпкә алу буенча бердәм счетта калган акчалар белән идарә итү операцияләрен үткәргәндә жирлек бюджеты акчаларын исәпкә алу буенча бердәм счетка исәпләнгән чаралар арасында аерма.

Жирлек бюджеты акчаларын исәпкә алу буенча бердәм счетта калган акчалар белән идарә итү операцияләре составына жирлек гамәлгә куючы булып торучы һәм районның финанс-бюджет палатасында шәхси счетлары ачылган оешмаларның акчаларын жәлеп итү һәм кире кайтару кертелә.

Жирлек бюджеты кытлыгын тышкы финанслау чыганаклары составына түбәндәгеләр керә:

Россия Федерациясенән һәм жирлек тарафыннан кире кайтарылган максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында бирелгән бюджет кредитлары арасында аерма;

максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында Россия Федерациясенә бирелгән чит ил валютасында жирлекнең муниципаль гарантияләрен үтәүгә юнәлтелгән чаралар күләме, муниципаль гарантияләрне гарант тарафыннан үтәү принципалга карата гарантның регресс таләбе хокукин барлыкка китергән очракта.

20 статья. Муниципаль бурыч

1. Муниципаль бурыч - муниципаль алымалардан барлыкка килә торган йөкләмәләр, оченче зат йөкләмәләре буенча гарантияләр, Россия Федерациисе Бюджет кодексында билгеләнгән бурыч йөкләмәләре төрләре нигезендә башка йөкләмәләр.

2. Муниципаль бурыч структурасы жирлекнең бурыч йөкләмәләре төрләре буенча муниципаль бурыч йөкләмәләре (алга таба - муниципаль бурыч йөкләмәсе) төркеменнән гыйбарәт.

3. Муниципаль берәмлекнең муниципаль бурыч йөкләмәләре түбәндәгеләр буенча йөкләмәләр рәвешендә яшәргә мөмкин:

1) муниципаль берәмлекнең кыйммәтле кәгазыләренә (муниципаль кыйммәтле кәгазыләргә);

2) Россия Федерациисе бюджет системасының башка бюджетларыннан Россия Федерациисе валютасында жирлек бюджетына жәлеп ителгән бюджет кредитларына;

3) муниципаль берәмлек тарафыннан Россия Федерациисе валютасында кредит оешмаларыннан жәлеп ителгән кредитларга;

4) Россия Федерациисе валютасында күрсәтелгән муниципаль берәмлек гарантияләренә (муниципаль гарантияләргә);

5) максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында Россия Федерациисе чит ил валютасында бирелгән муниципаль гарантияләргә;

6) РФ Бюджет кодексын гамәлгә керткәнче барлыкка килгән һәм муниципаль бурычка кертелгән башка бурыч йөкләмәләренә.

4. Муниципаль бурыч күләменә түбәндәгеләр керә:

1) муниципаль кыйммәтле кәгазыләр буенча бурычның номиналь суммасы;

2) Россия Федерациисе бюджет системасының башка бюджетларыннан жирлек бюджетына жәлеп ителгән бюджет кредитлары буенча төп бурыч күләме;

3) муниципаль берәмлек кредит оешмаларыннан жәлеп ителгән кредитлар буенча төп бурыч күләме;

4) муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләр күләме;
5) муниципаль берәмлекнең юкка чыгарылмаган башка бурыч йөкләмәләре күләме.

5. Муниципаль берәмлекнең кыска сроклы (кимендә бер ел), уртacha сроклы (бер елдан биш елга кадәр) həm ozak сроклы (биш елдан 10 елга кадәр) йөкләмәләре булырга мөмкин.

6. Муниципаль бурыч белән идарә иту башкарма комитет тарафыннан муниципаль хокукый актлар нигезендә гамәлгә ашырыла. Шәһәрнең муниципаль бурыч йөкләмәләрен исәпкә алу həm теркәү Бөгелмә муниципаль районның муниципаль бурыч китабында гамәлгә ашырыла.

7. « Наратлы авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге, күрсәтелгән йөкләмәләр жирлек тарафыннан гарантияләнмәгән булса, Россия Федерациясенең, Татарстан Республикасының həm башка муниципаль берәмлекләрнең бурычлары буенча жаваплы булмый.

8. Муниципаль бурычның иң чик күләме Россия Федерациясе Бюджет кодексының 107 статьясындагы 3 пунктында билгеләнгән чикләүләрдән артмаска тиеш.

9 нчы жирлек Советы каары белән бюджет турында муниципаль бурычның югари чиге, чираттагы финанс елыннан həm план чорының елдан-ел килүче, шул исәптән муниципаль гарантияләр буенча бурычның иң югари чиген күрсәтеп, хисап күрсәткеченнән гыйбарәт булган ел 1 нче гыйнварына билгеләнә.

10. Жирлек Советының бюджет турындагы каары белән расланган чираттагы финанс елында həm план чорында муниципаль бурычка хезмәт күрсәтүгә чыгымнарның иң чик күләме, хисап финанс елында жирлек бюджетын үтәү турындагы хисап белешмәләре буенча, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан бирелә торган субвенцияләр исәбеннән башкарыла торган чыгымнар күләменнән тыш, жирлек бюджеты чыгымнары күләменең 15 процентыннан артмаска тиеш.

11. Жирлек Советының чираттагы финанс елына бюджет турындагы каары белән həm план чорының hər елында, әлеге статьяның 9 өлешендә билгеләнгән чикләүләрне үтәп, муниципаль бурычка хезмәт күрсәтүгә чыгымнар күләме билгеләнә.

12. Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән муниципаль бурыч йөкләмәсе « Наратлы авыл жирлеге» муниципаль берәмлекенең муниципаль бурыч йөкләмәсе шартларында каралган йә Россия Федерациясе Бюджет кодексының 115 статьясында каралган башка очракларда түләнүгә (кредитор тарафыннан билгеләнгән йөкләмәләр həm муниципаль хокукый актлар үтәлмәгән) дәгъва белдерелмәгән очракта, күрсәтелгән йөкләмә тулысынча туктатылган дип санала həm, әгәр жирлек Советы каары белән башкасы каралмаган булса, муниципаль бурычны түләү датасыннан соң өч ел эчендә төшереп калдырыла.

13. Әлеге статьяның 12 өлешендә күрсәтелгән сроклар тәмамлангач, башкарма комитет житәкчесе Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән муниципаль бурыч йөкләмәләренең муниципаль бурычыннан чигерү турында каар чыгара.

14. Муниципаль бурыч исемлеге Россия Федерациясе валютасында белдерелгән муниципаль бурыч йөкләмәләре төрләре буенча исемлеккә кертелә торган муниципаль бурыч күләмен жирлек бюджеты кытлыгын финанслау

чыганакларында исемлек суммасын чагылдырмычы гына аларны сыйып ташлау суммасына киметү юлы белән гамәлгә ашырыла.

15. Элеге статьяның 12-14 өлешләренең гамәлдә булуы кредит килешүләре буенча йөкләмәләргә, Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы, башка муниципаль берәмлекләр алдында муниципаль бурыч йөкләмәләренә кагылмый.

21 статья. Россия Федерациисе валютасында курсәтелгән жирлекнең бурыч йөкләмәләрен туктату һәм аларны муниципаль бурычтан алу

1. Россия Федерациисе валютасында курсәтелгән муниципаль бурыч йөкләмәсе жирлек Советының муниципаль хокукий актларында бүтәне каралмаган булса, түләүгә (районның муниципаль хокукий актларында һәм муниципаль хокукий актларында билгеләнгән йөкләмәләрне кредитор тарафыннан башкарылмаган) дәгъва кылышмаган очракта, курсәтелгән йөкләмә тулысынча туктатылган дип санала һәм, әгәр жирлек Советының муниципаль хокукий актларында башкасы каралмаган булса, муниципаль бурычтан төшереп калдырыла.

2. Жирлекнең муниципаль гарантияләр буенча бурыч йөкләмәләре муниципаль гарантияләрне туктату нигезе булган вакыйгалар (хәлләр) килгәндә тулысынча туктатылган дип санала һәм курсәтелгән вакыйгалар (хәлләр) килеп житү (һөҗүм иту турында белешмәләр алу) дәрәжәсে буенча муниципаль бурычтан төшереп калдырыла. 2. Элеге статьяның 1 пунктының беренче абзацында курсәтелгән сроклар тәмамланганнан соң башкарма комитет Россия Федерациисе валютастында курсәтелгән муниципаль бурыч йөкләмәләрен муниципаль бурычтан төшереп калдыру турында муниципаль хокукий акт чыгара.

3. Муниципаль бурычтан исемлек Россия Федерациисе валютастында белдерелгән муниципаль бурыч йөкләмәләре тәрләре буенча исемлеккә кертелә торган муниципаль бурыч құләмен жирле бюджет кытлығын финанслау чыганакларында исемлек суммасын чагылдырмычы гына исемлеккә керту суммасына киметү юлы белән гамәлгә ашырыла.

4. Элеге статьяның 1 пунктындагы беренче абзацының, 2 һәм 3 пунктларының гамәлдә булуы кредит килешүләре буенча йөкләмәләргә, Россия Федерациисе, Россия Федерациисе субъектлары һәм башка муниципаль берәмлекләр алдында муниципаль бурыч йөкләмәләренә кагылмый.

5. Реструктурлаштырылган, шулай ук юкка чыгарылган (сатып алынган) муниципаль бурыч йөкләмәләрен муниципаль бурычтан алу Россия Федерациисе Бюджет кодексының 105 һәм 113 статьялары нигезләмәләрен исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

6. Түләү датасы башланганчы муниципаль кыйммәтле кәгазыләрне эмиссияләү шартлары нигезендә аларны тулысынча эмитацияләгән орган тарафыннан сатып алынган (Россия Федерациисе законнарында каралган башка операцияләрне алмашу нәтижәсендә алынган) муниципаль кыйммәтле кәгазыләр чыгару күрсәтелгән орган каары буенча вакытыннан алда юкка чыгарылган дип танылырга мөмкин. Муниципаль кыйммәтле кәгазыләр Эмитенты аларны юкка чыгару датасы башланганчы сатып алынган (Россия Федерациисе законнарында каралган башка операцияләрне алмаштыру нәтижәсендә алынган) муниципаль кыйммәтле кәгазыләр буенча йөкләмәләр үтәлгән дип танырга хокуклы.

22 статья. Муниципаль алынмаларны ғамәлгә ашыру

1. Муниципаль алынмаларны (алга таба - алынмалар) жирлек исеменнән башкару хокуку Башкарма комитетка карый.

2. Агымдагы финанс елында акчаларның иң чик күләме агымдагы финанс елында жирлек бюджеты қытлыгын финанслауга һәм жирлек бюджетының бурыч йөкләмәләрен каплауга жибәрелә торган суммадан артмаска тиеш.

3. Жирлекнең чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль алынмалары программысы жирлекнең барлық эчке алынмалары исемлегеннән гыйбарәт, алар, бурычның төп суммасын, һәр заем буенча түләүгә жибәрелә торган акчаларның қүләмен һәм қүләмен күрсәтеп, жирлекнең эчке алынмалары исемлегеннән гыйбарәт. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлекне үзләштерүү программысы чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турындагы карага күшүмтә булып тора.

23 статья. Муниципаль алынмаларның чик күләме

1. Тиешле финанс елына муниципаль алынмалар алуның иң чик күләме дигэндә тиешле финанс елына муниципаль эчке һәм тышкы алынмалар программалары буенча жирлек бюджетына акчалар жәлеп итүнен җыелма күләме аңлашыла.

2. Жирлек бюджетына акчалар жәлеп итү күләмнәре чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль эчке һәм тышкы алынмалар программалары белән билгеләнә, һәм тиешле финанс елында акчалар жәлеп итүнен гомуми суммасы жирлек бюджеты қытлыгын финанслауга жибәрелә торган акчаларның гомуми суммасыннан һәм Россия Федерациясе Бюджет кодексының 103 һәм 104 статьялары нигезләмәләрен исәпкә алып, жирлек Советы карары белән тиешле финанс елына расланган « НАРАТЛЫ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ » муниципаль берәмлекенең бурыч йөкләмәләрен каплау күләмнәреннән артмаска тиеш.

3. « Наратлы авыл жирлеге» муниципаль берәмлеке хисаплы финанс елында алынган акчаларның гомуми суммасы жирле бюджет қытлыгын финанслауга юнәлдерелгән акчаларның гомуми суммасыннан һәм « Наратлы авыл жирлеге» муниципаль берәмлекенең хисап финанс елы йомгаклары буенча түләп бетерү күләмнәреннән артып киткән очракта, жирле бюджетың күрсәтелгән арттырылган суммасында жирле бюджетың калган акчалары күләме агымдагы финанс елына исәпләнгән акчаларның чик күләмен киметеп, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 96 статьясында каралган максатларга юнәлдерелергә тиеш.

24 статья. Муниципаль эчке бурычның югары чикләре һәм жирлекнең бурыч тотрыктылыгы күрсәткечләренең чик күрсәткечләре

1. Жирлек бюджеты турындагы каар белән чираттагы финанс елыннан һәм план чорыннан ел саен килүче елның 1 гыйнварына (чираттагы финанс елыннан соң килүче елның 1 гыйнварына), шул исәптән Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр буенча бурычның иң югары чиген күрсәтеп, муниципаль эчке бурычның өске чикләре билгеләнә.

2. Муниципаль эчке бурычның югары чикләре әлеге статьяның 3 пунктларында билгеләнгән чикләүләрне үтәгәндә билгеләнә.

3. Муниципаль бурыч күләме чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) жирлек бюджеты турындагы каар белән расланган, түләүсез керемнәрнең расланган күләмен һәм (яисә) физик затлар керемнәренә

салымнан түлэүлэрнең өстәмә нормативлары буенча салым керемнәрен исәпкә алмайчы, жирле бюджет керемнәренең гомуми күләменнән артмаска тиеш.

4. Муниципаль бурычка хезмәт күрсәтү чыгымнары күләме түбәндәгә таләпләрне үтәгендә жирлек бюджеты турындагы каар белән раслана:

1) чираттагы финанс елында һәм план чорында (чираттагы финанс елында) муниципаль бурычка хезмәт күрсәтүгә чыгымнар күләме чираттагы финанс елында һәм план чорына (чираттагы финанс елына) район бюджеты турындагы каар белән расланган бюджет чыгымнарының гомуми күләменең 10 процентыннан артмаска тиеш, моңа Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан бирелә торган субвенцияләр исәбеннән башкарыла торган чыгымнар күләме керми;

2) чираттагы финанс елында һәм план чорына (чираттагы финанс елына) район бюджеты турында каар белән расланган чираттагы финанс елында һәм план чорына (чираттагы финанс елына) һәм Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан гомуми салым, салым булмаган керемнәренең гомуми күләменең (чираттагы финанс елына) еллык суммасы (күрсәтелгән нисбәтне исәпләгендә, ел саен финанс елы һәм план чорыннан соң бурычларны вакытыннан алда каплауга жибәрелә торган түләүләр суммасы исәпкә алышмаска тиеш.

25 статья. Муниципаль эчке алышмалар программы

1. Чираттагы финанс елында һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль эчке алышмалар программы чираттагы финанс елында һәм план чорында (чираттагы финанс елында) гамәлгә ашырыла торган һәм (яисә) кире кайтарыла торган тиешле бурыч йөкләмәләре төрләре буенча муниципаль эчке алышмалар исемлегеннән гыйбарәт.

2. Муниципаль эчке алышмалар программы белән түбәндәгеләр билгеләнә:

1) чираттагы финанс елында һәм план чорында (чираттагы финанс елында), тиешле бурыч йөкләмәләре төрләре буенча муниципаль эчке үзләштерүләрне башкарганда барлыкка килә торган бурычларны каплауның иң чик сроклары һәм жирлек бюджетына акчалар җәлеп итү күләмнәре;

2) Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән муниципаль бурыч йөкләмәләрен тиешле бурыч йөкләмәләре төрләре буенча каплау күләмнәре.

3. Чираттагы финанс елында һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль эчке алышмалар программы чираттагы финанс елында һәм план чорына тиешле бюджет турындагы каарга күшүмтә булып тора (чираттагы финанс елы).

4. Россия Федерациясе Бюджет кодексының 105 статьясы нигезендә муниципаль эчке бурыч үткәру муниципаль эчке алышмалар программында чагылмый.

26 статья. Муниципаль кыйммәтле кәгазьләрне урнаштыруның иң чик күләмнәре

1. Номиналь бәя буенча муниципаль кыйммәтле кәгазьләрне чираттагы финанс елында һәм план чорының һәр елына (чираттагы финанс елына) урнаштыруның иң чик күләмнәре жирлек Советының бюджет турындагы каары белән билгеләнгән муниципаль эчке бурычының еске чикләре нигезендә жирлек Советы тарафыннан тиешенчә билгеләнә.

2. Муниципаль кыйммәтле кәгазыләр Эмитенты булып жирлек уставына муниципаль алынналарны гамәлгә ашыру хокуки бирелгән жирле администрация чыга.

3. Жирлек тарафыннан чыгарылырга мөмкин булган муниципаль кыйммәтле кәгазыләрнең төрләре, аларның эмиссия һәм мөрәҗәгать иту тәртибе һәм шартлары Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнә.

27 статья. Муниципаль гарантияләр бирү

1. Муниципаль гарантия - гарантиядә каралган вакыйга (гарантияле очрак) барлыкка килгәндә, шәһәр (гарант) гарантиядә каралган гарантия (бенефициар) түләгәндә, аның язма таләбе буенча, жирлек бюджеты акчалары исәбеннән билгеләнгән акчалата сумманы, басым ясала торган гарант шартларына туры китереп, аның бенефициар алдындагы йөкләмәләрен үтәгән очен өченче зат (принцип) тарафыннан җавап бирергә тиеш булган бурыч йөкләмәләре төре.

2. «Наратлы авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге исеменнән муниципаль гарантияләр башкарма комитет тарафыннан жирлек Советы карарында күрсәтелгән муниципаль гарантияләрнең гомуми суммасы чикләрендә бирелә.

3. Муниципаль гарантия түбәндәгеләрне тәэмин итәргә мөмкин: 1) бенефициар (төп йөкләмәләр) алдында аның принципал алдындагы йөкләмәләрен тиешенчә үтәү; 2) коммерциячел булмаган характердагы гарантияле очрак килеп туганда барлыкка килгән зыянны каплау. Муниципаль гарантия инде барлыкка килгән йөкләмәләрне дә, киләчәктә барлыкка киләчәк йөкләмәләрне дә тәэмин иту очен бирелергә мөмкин. Муниципаль гарантия Россия Федерациясе Бюджет кодексы таләпләре нигезендә һәм жирлек Советы карары белән билгеләнгән тәртиптә бирелә.

4. Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр программы чираттагы финанс елына һәм план чорына Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр бирелергә һәм үтәлергә тиешле исемлектән гыйбарәт, анда түбәндәгеләр күрсәтелә:

- 1) гарантияләрнең гомуми құләме;
- 2) гарантия құләмен һәр максат буенча күрсәтеп, гарантия максатларын;
- 3) принципалга карата гарантның регресс таләбе хокуки булу яисә булмау;
- 4) мөмкин булган гарантия очраклары буенча гарантияләрне үтәүгә чираттагы финанс елында каралган бюджет ассигнованиеләренең гомуми құләме. Муниципаль гарантия муниципаль гарантия белән тәэмин ителә торган йөкләмәләр күрсәтелгән валютада бирелә һәм башкарыла.

Күрсәтелгән гарантияләр аларны Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр программы составында раслаган очракта гына гамәлгә ашырылырга тиеш.

Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр программы жирлек бюджеты турындагы карага күшүмтә булып тора.

28 статья. Муниципаль гарантияләр

1. Муниципаль гарантия шартнамәдән яисә башка килешүдән (төп йөкләмәләрдән) барлыкка килгән бенефициар алдында аның акчалата йөкләмәләрен тиешенчә үтәүнә тәэмин итә.

2. Муниципаль гарантия принципал йөкләмәләрен вакытыннан алда үтәүнә тәэмин итми, шул исәптән аларны вакытыннан алда башкару йә бурычларны үтәү

срокы якынлашып килүче дип саналган вакыйгаларны (хәлләрне) вакытыннан алда үтәүне тәэмин итми.

3. Муниципаль гарантиянең язма рәвеше мәжбүри.
4. Муниципаль гарантия төп йөкләмәләр суммасы күрсәтелгән валютада бирелә һәм башкарыла.
5. Муниципаль гарантия буенча гарант гарантия суммасы чикләрендә үзе тәэмин иткән йөкләмә буенча субсидия җаваплылыгына ия.
6. Муниципаль гарантиядә түбәндәгеләр күрсәтелә:

  - 1) гарант исеме (тиешле гавами-хокукый белем - район) һәм гарант исеменнән гарантия биргән орган исеме;
  - 2) бенефициарның исеме;
  - 3) принципал исеме;
  - 4) гарантия бирелә торган йөкләмә (исеме, бәяләмә датасы һәм номеры (ул булганда), төп йөкләмәнең гамәлдә булу срокы яисә аның буенча йөкләмәләрне үтәү срокы, якларның исемнәре, төп йөкләмәләрнең башка житди шартлары күрсәтелеп);
  - 5) гарантия буенча гарант йөкләмәләре күләме һәм гарантиянең ин чик суммасы;
  - 6) гарантия бирү нигезләре;
  - 7) гарантиянең үз көченә керү датасы яисә гарантия үз көченә керә торган вакыйга (шарт);
  - 8) гарантиянең гамәлдә булу вакыты;
  - 9) гарантияле очракны билгеләү, гарантия үтәү турында бенефициарның таләпләрен күрсәту срокы һәм тәртибе;
  - 10) гарантияне чакыртып алу нигезләре;
  - 11) гарантия буенча гарант тарафыннан йөкләмәләрне башкару тәртибе;
  - 12) гарантия суммасын тулы күләмдә яисә гарантия үтәгәндә, үтәгәндә (башка нигезләрдә туктатылганда) тулы күләмдә яисә гарантия белән тәэмин ителгән принципалның йөкләмәләренең нинди дә булса өлешендә һәм гарантиядә билгеләнгән башка очракларда киметү нигезләре;
  - 13) гарантияне туктату нигезләре;
  - 14) гарантның алдан язмача ризалыгыннан башка үзгәртелә алмаган төп йөкләмәләр шартлары;
  - 15) муниципаль гарантия буенча бенефициар гарантты тарафыннан түләнгән акчаларны кайтару принцибына гарант таләбе булу яисә булмау (принципалга, регресска гарантның регресс таләбе);
  - 16) гарантиянең башка шартлары, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексында, гарантның норматив хокукый актларында, гарант исеменнән гарантияне бируде орган актларында билгеләнгән белешмәләр.

7. Гарантның принципалга карата регресс таләбе хокукын күздә тотмаган муниципаль гарантия бары тик хужалык җәмгыяте йөкләмәләре буенча гына бирелергә мөмкин, акцияләренең 100 проценты (өлешләре) муниципаль гарантияне бирә торган районга караган муниципаль гарантия, ул муниципаль гарантияне бирә торган район милкендә. Нигезен тулысынча яисә өлешчә хосусыйлаштырган очракта, мондый муниципаль гарантия принципалга карата гарантның регресс таләбе хокукы белән бирелгән дип санала һәм җирлекнең җирле администрациясе актларында билгеләнгән срокта Россия Федерациясе Бюджет кодексының 115³ статьясы һәм Россия Федерациясе гражданлык законнары таләпләренә туры килә торган, гарантиянең тулы күләмендә яисә нинди дә булса өлешендә үтәлүгә бәйле

рэвештэ барлыкка килэ торган принципалга карата гарантның регресс таләбе таләбен канәгатьләндерү буенча принципалның үтәлешен тәэмин итү бурычы барлыкка килэ. Күрсәтелгән тәэмин итүне тапшырганчы муниципаль гарантияне үтәү рөхсәт ителми.

8. Муниципаль гарантиянең үз көченә керүе календарь дата белән яисә гарантиядә курсәтелгән билгеле бер вакыйга (шартлар) житу белән билгеләнә. 9. Бенефициарның алдан язмача ризалыгыннан башка муниципаль гарантия шартларын үзгәртергә хокуксыз.

10. Гарнтка карата таләпнең муниципаль гарантия буенча кабул ителгән бенефициары, курсәтелгән хокукларны, муниципаль гарантия белән тәэмин ителә торган принципал (эмитент) йөкләмәләрен үтәү, облигациягә хокукларны яңа хужага (сатып алучыга) күчүгә бәйле рэвештэ, кыйммәтле кәгазыләр турында Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә тапшыру (күчү) керми, гарантның алдан язма ризалыгыннан башка (башка нигезләр буенча) тапшырыла алмый.

11. Муниципаль гарантия гарантиядә курсәтелгән очракларда һәм нигезләрдә гарант тарафыннан (шул исәптән әлеге статьяның 6 пункттындагы 14 пунктчасында курсәтелгән төп йөкләмәләр гарантның алдан язма ризалыгыннан башка үзгәртелгән очракта), шулай ук әлеге статьяның 7 пункттында һәм Россия Федерациясе Бюджет кодексының 115³ статьясындагы 5 пункттында билгеләнгән бурычны үтәмәгән очракта да) чакыртып алына.

12. Муниципаль гарантия буенча акча түләү турынdagы бенефициарның таләбе (гарантияне башкару турынdagы бенефициарның таләбе) гарантия белән билгеләнгән очракта гына (гарантияле очрак барлыкка килгәндә) гарантка белдерелергә мөмкин. Гарантия үтәлеше турында бенефициарның таләпләре гарантиядә билгеләнгән тәртиптә язма рэвештэ гарантка гарантиядә курсәтелгән документлар белән курсәтергә тиеш.

13. Бенефициар муниципаль гарантия һәм муниципаль гарантия бирү турынdagы шартнамәдә билгеләнгән сроттан иртәрәк гарантияне үтәү турынdagы таләпләрне, шул исәптән, йөкләмә гарантияләре белән тәэмин ителгән гарантияләрне үтәү срогы якынлашып килуче дип саналган вакыйгалар (хәлләр) килеп чыккан очракта, курсәтергә хокуксыз.

14. Гарант гарантияне үтәү турында бенефициар таләбе куелу турында принципалга хәбәр итәргә һәм таләпнең күчermәсен принципалга тапшырырга тиеш.

15. Гарант муниципаль гарантиядә билгеләнгән вакытта курсәтелгән таләпкә күшымта итеп бирелгән документлар белән гарантияне үтәү турынdagы бенефициарның таләбен нигезләү предметына һәм таләп гарантиясе шартларына һәм аңа күшүп бирелгән документларга туры килү-килмәвен карарга тиеш.

16. Гарантияне башкару турында бенефициарның һәм аңа күшымта итеп бирелгән документларның таләпләре нигезсез һәм (яисә) тиешле гарантияләр шартларына туры килми дип таныла һәм гарант бенефициарның түбәндәгә очракларда таләпләрен канәгатьләндерүдән баш тарта:

1) таләп һәм (яисә) аңа күшымта итеп бирелгән документлар гарантия (гарантиянең гамәлдә булу срогы) бирелгән вакыт тәмамланганнан соң гарантка курсәтелгән;

2) таләп һәм (яисә) аңа күшымта итеп бирелгән документлар билгеләнгән гарантияне бозып гарантка курсәтелгән;

3) таләп həm (яисә) аңа күшүмтә итеп бирелгән документлар гарантия шартларына туры килми;

4) бенефициар принципал həm (яисә) өченче затлар тарафыннан тәкъдим ителгән принципал гарантияләре белән тәэммин ителгән йөкләмәләрне тиешенчә ўтәүне баш тарткан;

5) әлеге статьяның 7 пунктында həm Россия Федерациясе Бюджет кодексының 115³ статьясындагы 6 пунктында билгеләнгән очракларда;

6) гарантиядә билгеләнгән башка очракларда.

17. Муниципаль гарантияне həm (яисә) аңа күшүмтә итеп бирелгән документларны башкару турындагы бенефициар таләбе муниципаль гарантиянең нигезләнмәгән həm (яисә) тиешле шартларына туры килми дип танылган очракта, гарант бенефициарга аның таләбен канәгатьләндерүдән баш тарту турында хәбәр итәргә тиеш.

18. Гарант, принципалның күз алдына китерегә мөмкин булган бәхәс бенефициары таләпләренә каршы торырга хокуклы. Гарант хәтта принципал алардан баш тарткан яки үз бурычын таныган очракта да каршы килү мәгълүматларына хокукны югалтмый.

19. Гарантиянең həm аңа күшүмтә итеп бирелгән документларның үтәлеше турында бенефициар таләбе расланган очракта, гарант гарантиядә билгеләнгән сротка гарантия буенча йөкләмәне үтәргә тиеш.

20. Муниципаль гарантия белән каралган бенефициар алдында гарантның йөкләмәсе гарантия белән тәэммин ителгән принципалның вакыты чыккан йөкләмәләре күләмендә, әмма гарантия суммасыннан артмаган күләмдә акча түләү белән чикләнә.

21. Муниципаль гарантия буенча бенефициар алдында гарантны билгеләү туктатыла:

1) гарантиядә билгеләнгән күләмдә бенефициар гарантиясен түләп;

2) ул бирелгән (гарантиянең гамәлдә булу вакыты) гарантиядә билгеләнгән вакыт узгач;

3) гарантия белән тәэммин ителгән принципалның принципалга həm (яисә) өченче затлар тарафыннан үтәлгән очракта йә күрсәтелгән йөкләмәләрне башка нигезләр буенча туктаткан очракта (бенефициар тарафыннан күрсәтелгән гарантка həm (яисә) судка гарантияне үтәү турындагы таләпнең булуына карамастан);

4) бенефициарның гарантия буенча үз хокукларыннан баш тартуы нәтижәсендә, аның гарантына həm (яисә) гарантия буенча аның йөкләмәләреннән гарантны азат итү турында язма гаризасын кире кайтару юлы белән, мондый гарантия буенча бенефициарларның фактта булмавы həm киләчәктә алар барлыкка килү өчен нигезләр булмау шартларында, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 115¹ статьясында каралган гарантка кире кайту нәтижәсендә;

5) гарантия бирелгән принципалның йөкләмәсе билгеләнгән вакытта барлыкка килмәсә;

6) бенефициар гарантка həm (яисә) судка гарантия үтәү турындагы гарантка таләпне белдергәннән соң (шул исәптән принципалны бетерү белән бәйле рәвештә həm (яисә) бенефициарны həm (яисә) бенефициарны юкка чыгаруга бәйле рәвештә) төп йөкләмәне туктатып яисә аны гамәлдә булмаган килешү дип тану;

7) бенефициар белән башка затка бирелгән очракта яисә бенефициарның гарантия, хокуклар həm (яисә) бурычларның гарантия буенча гарантка карата таләпләрнең, гарантның алдан язмача ризалыгыннан башка (курсәтелгән

хокукларны (хокукларны һәм бурычларны) Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә облигациягә хокукларның яңа хужасына (сатып алучыга) күчүгә, гарантия белән тәэмин ителә торган принципалның (эмитентның) йөкләмәләрен үтәүгә бәйле рәвештә, кыйммәтле кәгазыләр турындагы таләпне (хокукларны һәм бурычларны) Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә тапшырудан (күчүдән) тыш) тыш;

8) принципал белән башка затка тапшырылган яисә хокуклар һәм (яисә) бурыч (бурыч) принципларына караган башка нигезләр буенча гарантның алдан язмача ризалыгыннан башка, төп йөкләмәләр буенча икенче затка күчкән очракта;

9) гарантияне гарантиядә күрсәтелгән очракларда һәм нигезләрдә чакыртып алу нәтижәсендә;

10) гарантиядә билгеләнгән башка очракларда.

22. Аның буенча гарант йөкләмәләре туктатылғаннан соң, бенефициар белән гарантия тоту күрсәтелгән гарантия буенча нинди дә булса хокуклар бенефициары өчен сакланмый.

23. Муниципаль гарантияне туктату турында билгеле булган гарант бу хакта бенефициарга һәм принципалга хәбәр итәргә тиеш.

Муниципаль гарантияне бәяләүгә яки туктатуга китерерлек хәлләр барлыкка килү турында билгеле булган Бенефициар һәм принципал бу турьда гарантка хәбәр итәргә тиеш.

24. Эгәр муниципаль гарантияне гарант тарафыннан үтәү принципалга карата гарантның регресс таләбе хокукуын барлыкка китерсә йә бенефициарның принципалга карата таләбе хокуклары гарантына бирелсә, мондый муниципаль гарантияне үтәү өчен акчалар тиешле бюджет дефицитын финанслау чыганакларында исәпкә алына, ә мондый муниципаль гарантия буенча йөкләмәләрне үтәү бюджет кредиты бирү буларак чагыла.

25. Эгәр муниципаль гарантияне гарант тарафыннан үтәү принципалга карата гарантның регресс таләбе хокукуын барлыкка китермәсә йә бенефициарның принципалга карата таләбе хокуклары гарантына бирелүгә бәйле булмаса, мондый муниципаль гарантияне үтәү өчен акчалар тиешле бюджет чыгымнарында исәпкә алына.

26. Гарантка гарант тарафыннан тулы күләмдә яисә гарантия буенча йөкләмәләрнең нинди дә булса өлешендә түләнгән, яисә бенефициарның принципалга карата таләбе хокуклары гарантка бирелгән хокукларны үтәү тәртибендә түләнгән акчаларны регресс тәртибендә кайтару исәбенә алынган акчалата чаралар бюджет кредитларын кире кайтару буларак чагылдырыла.

27. Муниципаль гарантияләр белән тәэмин ителә торган кредитлар һәм заемнар максатчан булырга тиеш.

28. Муниципаль гарантия белән тәэмин ителгән кредит (заем) акчаларыннан максатчан файдаланмау факты ачыкланган очракта, муниципаль гарантия бирү турындагы шартнамәдә билгеләнгән йөкләмәләрне үтәмәгән яисә тиешенчә үтәмәгән очракта, принципал һәм бенефициар Россия Федерациясе законнары, муниципаль гарантия бирү турындагы шартнамәдә билгеләнгән жаваплы була.

29. Бензициарлар билгеле булмаган затлар даирәсе булган йөкләмәләрне тәэмин итүгә бирелә торган муниципаль гарантиянең үзенчәлекләре Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнә.

30. Муниципаль кыйммәтле көгазыләр эмиссиясе нәтиҗәсендә барлыкка килгән йөкләмәләр буенча муниципаль гарантияләр бирү һәм үтәү үзенчәлекләре Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнә. 31. Муниципаль гарантияләр бирү тәртибе һәм шартлары Россия Федерациясе Бюджет коды һәм аның нигезендә кабул ителгән әлеге карап белән билгеләнә.

2 бүлек. БЮДЖЕТ ТӨЗҮ ҺӘМ КАРАУ

31 статья. Жирлек бюджеты проектын төзү нигезләре

1. Жирлек бюджеты проекты чыгым йөкләмәләрен финанс белән тәэммин иту максатларында жирлекнең социаль-икътисадый үсеш фаразы нигезендә төзелә.

2. Жирлек бюджеты проектын төзү - башкарма комитетның аерым бер ёстенлеге. Жирлек бюджеты проектын төзү тәртибе һәм сроклары, Россия Федерациясе Бюджет кодексында, жирлек уставында һәм жирлек Советы карарларында билгеләнгән таләпләрне үтәп, башкарма комитет тарафыннан билгеләнә.

3. Жирлек бюджеты проектын чираттагы финанс елына һәм план чорына төзегәндә депутатларның чираттагы финанс елында яисә план чорында жирлек үсеше өчен мөһим социаль-икътисадый эһәмияткә ия чарапар хисабына финанслау буенча тәкъдимнәре исәпкә алына.

Депутатның тәкъдимнәре язма рәвештә Финанс-бюджет палатасына агымдагы елның 20 июленнән дә соңга калмыйча жибәрелә. Депутат тәкъдимнәре булган хатта объектны яисә финанслауны таләп итә торган чараны, финанслауның кирәклеген нигезләүне һәм тәкъдимне гамәлгә ашыруга күздә тотыла торган чыгымнар суммасын күрсәтергә тиеш.

4. Жирлек бюджеты проекты муниципаль хокукый актларда билгеләнгән тәртиптә гавами тыңлауларда фикер алыышырга тиеш. Ачык тыңлаулар нәтиҗәләре буенча, финанс-бюджет палатасы жирлек бюджеты проектын эшләп бетерә торган тәкъдимнәр эшләнә.

32 статья. Жирлек бюджеты проектын төзү очен кирәkle белешмәләр

1. Жирлек бюджеты проектын үз вакытында һәм сыйфатлы төзү максатларында финанс-бюджет палатасы башка финанс органнарыннан, шулай ук дәүләт хакимиятенең башка органнарыннан, жирле үзидарә органнарыннан кирәkle белешмәләр алышырга хокуклы.

2. Бюджет проектын төзү түбәндәгеләргә нигезләнә:

1) Россия Федерациясендә бюджет сәясәтен (бюджет сәясәтенә таләпләр) билгели торган Россия Федерациясе Федераль Собраниесенә Россия Федерациясе Президенты юлламасы нигезләмәләре;

2) Татарстан Республикасында бюджет сәясәтен (бюджет сәясәтенә таләпләр) билгели торган Татарстан Республикасы Президентының Татарстан Республикасы Дәүләт Советына Юлламасы нигезләмәләре;

3) бюджет сәясәтенең төп юнәлешләре һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре;

4) жирлекнең социаль-икътисадый үсеш фаразы; 5) озак сроклы чорга бюджет фаразы (бюджет фаразы проекты, бюджет фаразы проекты);

6) муниципаль программалар (муниципаль программалар проектлары, күрсәтелгән программаларны үзгәртү проектлары).

33 статья. Жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразы

1. Жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразы кимендә өч елга әзерләнэ.
2. Жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразы ел саен башкарма комитеттә билгеләнгән тәртиптә әзерләнэ.

3. Жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразы жирлек Советына бюджет проектын кертү турында карап кабул итү белән бер үк вакытта башкарма комитет тарафыннан карада.

4. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразы план чоры параметрларын төгәлләштерү һәм план чорының икенче ел параметрларын өстәү юлы белән эшләнә.

Жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразына аңлатма язында фараз параметрларын нигезләү, шул исәптән аларны алдан фаразланган үзгәрешләрнең сәбәпләрен һәм факторларын күрсәтеп, элек расланган параметрлар белән чагыштыру китерелә.

5. Жирлек бюджеты проектын төзү яисә карау барышында жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразын үзгәртү жирлек бюджеты проектының төп характеристикаларын үзгәртүгә китерә.

34 статья. Жирлекнең муниципаль программалары

1. Муниципаль программалар башкарма комитет тарафыннан раслана. Муниципаль программаларны гамәлгә ашыру сроклары башкарма комитет тарафыннан алар билгели торган тәртиптә билгеләнә. Муниципаль программаларны эшләү һәм күрсәтелгән программаларны формалаштыру һәм гамәлгә ашыру турында каарлар кабул иту тәртибе башкарма комитетның норматив хокукий акты белән билгеләнә.

2. Муниципаль программаларны гамәлгә ашыруны финанс яғыннан тәэммин итүгә бюджет ассигнованиеләре күләме, программаны расланган башкарма комитетның муниципаль хокукий акты нигезендә, бюджет чыгымнарының һәр программасы (ярдәмче программасы) буенча бюджет чыгымнарының ведомство структурасы составында жирлек бюджеты турында карап белән раслана.

Чираттагы финанс елыннан башлап финанслауга тәкъдим ителә торган муниципаль программалар, шулай ук элек расланган муниципаль программаларга үзгәрешләр башкарма комитет билгеләгән срокларда расланырга тиеш.

Жирлек Советы жирлек Советының норматив хокукий актларында билгеләнгән тәртиптә муниципаль программалар проектларын һәм муниципаль программаларга үзгәрешләр кертү турындагы тәкъдимнәрне карауны гамәлгә ашырырга хокуклы.

Муниципаль программалар жирлек Советы каары нигезендә жирлек бюджеты турындагы карап үз көченә кергән көннән алыш ике айдан да соңга калмычка китерелергә тиеш.

3. Һәр муниципаль программа буенча ел саен аны гамәлгә ашыруның нәтижәлелеген бәяләү уздырыла. Күрсәтелгән бәяләүне үткәру тәртибе һәм аның критерийлары башкарма комитет тарафыннан билгеләнә.

Күрсәтелгән бәяләү нәтижәләре буенча башкарма комитет тарафыннан элек расланган муниципаль программаның чираттагы финанс елыннан башлап туктату

яисә үзгәртү кирәклеге турында, шул исәптән муниципаль программаны гамәлгә ашыруны финанс белән тәэммин итүгә бюджет ассигнованиеләре күләмен үзгәртү кирәклеге хакында карап кабул итепергә мөмкин

4. Шәһәр бюджетында башкарма комитетта билгеләнгән тәртиптә эшләнә, раслана һәм гамәлгә ашырыла торган программаларны гамәлгә ашыруга бюджет ассигнованиеләре күздә тотылырга мөмкин.

35 статья. Жирлек бюджеты турында карап проектында карау һәм раслау очен бирелә торган күрсәткечләрен составы

1. Жирлек Советының жирлек бюджеты турындагы карапында бюджет керемнәренең гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, бюджет дефициты (профициты) керә торган бюджетның төп характеристикалары булырга тиеш.

2. Бюджет турындагы карап белән тубәндәгеләр билгеләнә: бюджет керемнәренең баш администраторлары исемлеге; бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторлары исемлеге;

бюджет ассигнованиеләрен чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджетлар чыгымнары классификациясенең бүлекләре,

бүлекчәләре, максатчан статьялары, чыгымнар төрләре төркемнәре буенча бүлү;

бюджет ассигнованиеләрен шәһәр бюджеты акчаларын баш урнаштыручылар, бүлекләр, бүлекчәләр, максатчан маддәләр, чыгымнар төрләре төркемнәре буенча чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет чыгымнары классификациясенең бүлү;

гавами норматив йөкләмәләрене үтәүгә жибәрелә торган бюджет ассигнованиеләренең гомуми күләме;

чираттагы финанс елында һәм план чорында Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына бирелә торган бюджетара трансфертлар күләме;

чираттагы финанс елына һәм план чорының беренче елына бюджет расланган (расланган) чыгымнарның гомуми күләме бюджет чыгымнарының гомуми күләменең кимендә 2,5 процента күләмендә (максатчан билгеләнеше булган Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар исәбеннән караплан бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча), план чорының икенче елында бюджет чыгымнарының гомуми күләменең кимендә биш процента күләмендә (максатчан билгеләнеше булган Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар исәбеннән караплан бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча) расланган (бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча);

чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары;

елның 1 гыйнварына, чираттагы финанс елыннан һәм план чорының елдан-ел килүче, муниципаль эчке бурычның югары чиге, шул исәптән муниципаль гарантияләр буенча бурычның югары чиге күрсәтелеп;

тиешенчә Россия Федерациясе Бюджет кодексында, жирлек Советы карапларында билгеләнгән жирлек бюджетының башка күрсәткечләре.

3. Жирлек бюджеты чыгымнарының ведомство структурасы күрсәткечләрен үзгәртү расланган бюджет ассигнованиеләрен арттыру яисә кыскарту йә бюджет ассигнованиеләре чыгымнарының ведомство структурасына өстәмә максатчан

маддәләр һәм (яисә) бюджет чыгымнары төрләре буенча бюджет ассигнованиеләре чыгымнарының ведомство структурасына керту юлы белән гамәлгә ашырыла.

4. Жирлек Советы каары белән жирлек бюджеты турында каар нигезендә бюджет керемнәреннән бюджет чыгымнарының тиешле бюджет ассигнованиеләреннән һәм (яисә) бюджет чыгымнарының гомуми күләменнән тыш билгеләнгән максатларга чираттагы финанс елыннан башлап кертелергә (бюджетта чагылыш табарга) тәкъдим ителә торган аерым төр салым булмаган керемнәр буенча файдалану каралырга мөмкин.

3 бүлек. БЮДЖЕТНЫ КАРАУ ҺӘМ РАСЛАУ

36 статья. Жирлек бюджеты турындагы каар проектын жирлек Советы каравына керту

1. Жирлек бюджеты турында каар проекты башкарма комитет тарафыннан жирлек Советы каарларында билгеләнгән срокларда, эмма агымдагы елның 15 ноябреннән дә соңга калмыйча түбәндәгे документлар һәм материаллар белән бергә кертелә:

- 1) бюджет сәясәтенең төп юнәлешләре һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре;
- 2) агымдагы финанс елның узган чорында жирлекнең социаль-икътисадый үсешенә якынча йомгаклар һәм агымдагы финанс елында жирлекнең социаль-икътисадый үсешенең көтелгән нәтиҗәләре;
- 3) жирлекнең социаль-икътисадый үсеш фаразы;
- 4) жирлекнең берләштерелгән бюджетының чираттагы финанс елына һәм план чорына төп характеристикаларын фаразлау (керемнәрнең гомуми күләме, чыгымнарының гомуми күләме, бюджет дефициты (профициты);
- 5) бюджет проектына ацлатма язы;
- 6) чираттагы финанс елыннан (чираттагы финанс елы һәм план чорының елдан-ел) килүче елның 1 гыйнварына муниципаль бурычның өске чиге;
- 7) агымдагы финанс елына бюджетның көтелгән үтәлешен бәяләү;
- 8) жирлек Советы, Контроль-хисап палатасы тарафыннан тәкъдим ителгән элеге органнарның курсәтелгән бюджет сметалары проектлары, курсәтелгән бюджет сметаларына карата Финанс-бюджет палатасы белән каршылыклар барлыкка килгән очракта бирелә;
- 9) башка материаллар.

Бюджет турында каар проектына бюджет ассигнованиеләрен муниципаль программалар һәм эшчәнлекнең программада каралмаган юнәлешләре буенча бүлү бюджеты турында каар кабул ителгән очракта, муниципаль программалар паспорты бирелә.

Бюджет турында каар проектында бюджет чыгымнары классификациясенең бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү күшымтасы булмаса, бюджет чыгымнары классификациясенең бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү белән күшымта бюджет турындагы каар проектына күшымталар составына кертелә.

37 статья. Жирлек бюджеты турыйндағы карап проектын карау һем аны раслау тәртибе

1. Чираттагы финанс елына бюджет турында карап проекты кертелгэн көннән алыш бер эш көне эчендә муниципаль берәмлек башлыгы аны экспертиза уздыру өчен контроль-хисап палатасына жибәрә.

2. Контроль-хисап палатасы 5 эш көне эчендә, ачыкланган очракта, әлеге проектның кимчелекләрен курсәтеп, бюджет турында карап проекты турында бәяләмә әзерли. Контроль-хисап палатасының бәяләмәсе жирлек бюджеты турыйндағы карап проектына төзәтмәләр әзерләгендә исәпкә алына.

3. Жирлек Советы Рәисе Контроль-хисап палатасы бәяләмәсе нигезендә жирлек советы тарафыннан каралуга жирлек бюджеты турында йә аны эшләп бетерүгә кайтару турында карап кабул итә.

Барлық кирәклө документлар һем материаллар белән жирлек бюджеты турыйнда карап проекты башкарма комитет тарафыннан, эшләп бетерүгә керешкәннән соң биш эш көне эчендә, жирлек Советына тапшырылырга тиеш.

4. Жирлек советы жирлек бюджеты турыйндағы карап проектын бер укылышта карый.

5. Бюджет проекты алга таба гавами тыңлаулар уздыру максатларында халыкка игълан ителергә (бастырып чыгарылырга) һем рәсми порталда урнаштырылырга тиеш.

6. Проектның гавами тыңлаулар процедурасын үткәргәннән соң жирлек бюджеты турыйнда карап бер укылышта жирлек советы тарафыннан карала һем тәмам кабул ителә. 7. Жирлек Советы тарафыннан кабул ителгән чираттагы финанс елына жирлек бюджеты турыйндағы карап 20 декабрьдән дә соңга калмычча муниципаль берәмлек башлыгына имза салу һем халыкка житкерү (бастырып чыгару) өчен жибәрелә.

7. Жирлек советы кабул иткән жирлек бюджеты турында карап чираттагы финанс елына 20 декабрьдән дә соңга калмычча имза салу һем халыкка житкерү (бастырып чыгару) өчен муниципаль берәмлек башлыгына жибәрелә.

8. Жирлек Советының жирлек бюджеты турыйндағы карапы чираттагы финанс елның 1 гыйнварыннан үз көченә керә.

9. Жирлек Советының жирлек бюджеты турыйндағы карапы агымдагы финанс елы башыннан үз көченә кермәгән очракта:

1) финанс-бюджет палатасы бюджет акчаларын баш булучегә ай саен бюджет ассигнованиеләрен һем бюджет йөкләмәләре лимитларын бюджет ассигнованиеләренең уникенче өлешенең бер өлешеннән һем хисап финанс елында бюджет йөкләмәләре лимитыннан артмаган күләмдә житкерергә хокуклы;

2) жирлек Советының жирлек бюджеты турыйндағы карапы белән билгеләнә торган башка күрсәткечләр жирлек Советының хисап финанс елына бюджеты турыйндағы карапы белән билгеләнгән күләмнәрдә (нормативларда) һем тәртиптә кулланыла;

3) Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына бюджетара трансферларны бүлү һем бирү тәртибе хисап финанс елына билгеләнгән рәвештә саклана.

10. Эгәр жирлек Советының финанс елы башланганнан соң өч ай узгач үз көченә кермәгән булса, Финанс-бюджет палатасы әлеге статьяның 9 өлешендә билгеләнгән шартларны үтәгендә бюджет үтәлешен оештыра.

Шул ук вакытта финанс-бюджет палатасының хакы юк:

1) бюджет йөклөмәләре лимитларын һәм бюджет ассигнованиеләрен Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнгән юридик һәм физик затларга бюджет инвестицияләренә һәм субсидияләр бирү;

2) бюджет кредитлары бирергә;

3) кварталга исәпләгендә алдагы финанс елына хисапланган акчаларның сигездән артык күләме күләмендә алышмаларны гамәлгә ашырырга;

4) резерв фондларын формалаштырырга. Элеге статьяның 9 һәм 10 өлешләрендә күрсәтелгән чикләүләр гавами норматив йөкләмәләрне үтәүгә, муниципаль бурычка хезмәт күрсәтүгә һәм түләүгә бәйле чыгымнарга кагылмый.

11. Эгәр жирлек Советының элеге финанс елы башланганнын соң жирлек бюджеты турындагы каары үз көченә керсә һәм күрсәтелгән каар үз көченә кергән көнгә кадәр бюджетны үтәү элеге статьяның 9 һәм 10 өлешләре нигезендә гамәлгә ашырылса, күрсәтелгән каар үз көченә кергән көннән бер ай эчендә жирлек Советы каарын карауга һәм раслауга бюджет белән вакытлыча идарә итү чорында бюджет үтәлешен исәпкә алыш, жирлек бюджеты турында жирлек Советы каарына үзгәрешләр керту хакында каар проектын тапшыра.

Күрсәтелгән каар проекты тәкъдим ителгән көннән алыш 15 көннән дә соңга калмычча жирлек советы тарафыннан карала һәм раслана.

Элеге статья, 2020 елга һәм 2021 һәм 2022 еллар план чорына бюджеттан башлап, район бюджетын төзегендә һәм үтәгендә барлыкка килә торган хокук мөнәсәбәтләренә карата кулланыла.

4 бүлек. ИСЕЗНЕЦ БЮДЖЕТЫ

38 статья. Бюджетны үтәү нигезләре

1. Жирлек бюджетын үтәү башкарма комитет тарафыннан тәэммин ителә. Бюджет үтәлешен оештыру финанс-бюджет палатасына йөкләнә.

2. Бюджет касса бердәмлеге һәм чыгымнарын бирелгәнлеге нигезендә башкарыла.

3. « Наратлы авыл жирлеге» муниципаль берәмлекендә бюджетны казначылык белән үтәү билгеләнә.

39 статья. Жирлек бюджетының Жыелма бюджет язмасы

1. Жыелма бюджет язмасын төзү, раслау һәм аңа үзгәрешләр керту тәртибе Финанс-бюджет палатасы житәкчесе тарафыннан гамәлгә ашырыла.

2. Жыелма бюджет язмасының расланган күрсәткечләре жирлек бюджеты турындагы жирлек Советы каарына туры килергә тиеш. Жирлек Советының жирлек бюджеты турында каарына үзгәрешләр керту турында каар кабул ителгән очракта, Финанс-бюджет палатасы житәкчесе жыелма бюджет язмасына тиешле үзгәрешләрне раслый.

3. Бюджетны үтәү барышында жыелма бюджет язмасы күрсәткечләре бюджет турындагы кааррага үзгәрешләр кертмичә генә финанс-бюджет палатасы житәкчесе каарлары нигезендә үзгәртелергә мөмкин:

1) гавами норматив йөкләмәләрне үтәү өчен бюджет ассигнованиеләре житмәгән очракта - жирлек Советы каары белән расланган бюджет ассигнованиеләренең гомуми күләменнән агымдагы финанс елында аларны үтәү өчен артыграк итеп;

2) бюджет акчаларының төп бүлүчеләре (алар буйсынуындагы бюджет учреждениеләре) составы яисә вәкаләтләре (функцияләре) үзгәргән очракта, Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан субвенцияләр исәбеннән жирле үзидарә органнары вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны күздә тотучы законнар үз көченә кергендә, жирлек бюджеты акчаларыннан, резерв фондлар акчаларыннан һәм расланган бюджет ассигнованиеләре составында башкача резервланган акчалардан файдалану, конкурс нигезендә бюджет акчаларын алучылар арасында бюджет ассигнованиеләрен бүлү һәм жирлек бюджетын бюджетын бюджетын үтәлеше үзенчәлекләре белән бәйле башка нигезләр буенча бюджет ассигнованиеләре күләме чикләрендә бюджет ассигнованиеләре бүлү күздә тотыла торган суд актларын үтәү;

3) агымдагы финанс елы һәм план чоры арасында бюджет ассигнованиеләре яңадан бүленгән очракта - жирлек Советының чираттагы финанс елына һәм план чорына караплан карары чикләрендә муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә бюджет ассигнованиеләренең гомуми күләмен һәм тиешле бүлекләр, бүлекчәләр, максатчан маддәләр, агымдагы финанс елына һәм план чорына чыгымнар төрләре буенча бюджет ассигнованиеләренең гомуми күләмен тиешле финанс елына билгеләүче кешегә;

4) аерым бүлекләр, бүлекчәләр, максатчан статьялары һәм бюджет чыгымнары төрләре буенча бюджет ассигнованиеләре агымдагы финанс елында муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә бюджет ассигнованиеләрен куллану буенча экономия исәбеннән арткан очракта - агымдагы финанс елында бюджет акчаларының баш күрсәтмәсендә муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә караплан бюджет ассигнованиеләренең гомуми күләме чикләрендә, тиешле чыгымнар төре буенча бюджет ассигнованиеләре арту 10 проценттан артмаган очракта;

5) Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә муниципаль бурычны реструктуризацияләү үткәрелгән очракта;

6) бюджет ассигнованиеләре бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары төрләре арасында кабат бүленгән очракта, тиешле финанс елына караплан бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары буенча бюджет ассигнованиеләренең гомуми күләме чикләрендә экономия барлыкка килгәндә.

Ведомство структурасы нигезендә расланган чыгымнар буенча жыелма бюджет язмасы күрсәткечләрен үзгәрткәндә, гавами норматив йөкләмәләрне үтәүгә һәм муниципаль бурычка хезмәт күрсәтүгә караплан бюджет ассигнованиеләрен киметү, бюджет турындагы каарга үзгәрешләр кертмичә башка бюджет ассигнованиеләрен арттыру өчен рөхсәт ителми;

7) максатчан билгеләнештәге субсидияләрне, субвенцияләрне һәм башка бюджетара трансфертларны бюджет турындагы каар белән расланган куләмнәрдән тыш алган очракта.

4. Чыгымнар буенча жыелма бюджет язмасының расланган күрсәткечләре бюджет акчаларын төп бүлүчеләргә чираттагы финанс елы башланганчы житкәрелә.

5. Жыелма бюджет язмасына, бюджетның бердәм счетында калган акчалар белән идарә итү операцияләреннән тыш, жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары буенча бюджет ассигнованиеләре кертелә.

40 статья. Касса планы

1. касса планы дигэндэ жирлек бюджетына касса кертемнэрэ фаразы һәм жирлек бюджетыннан агымдагы финанс елында касса түләүләре күздә тотыла. касса планында бюджетның бердәм счетында калган акчалар белән идарә итү операцияләрен гамәлгә ашыруга кулланыла торган акчаларның иң чик күләме билгеләнә.

2. Финанс-бюджет палатасы касса планын төзү һәм алыш бару тәртибен, шулай ук бюджет акчаларын баш бүлүче, бюджет керемнәренең баш администраторы, бюджет дефицитын финанслау чыганакларының баш администраторы тарафыннан касса планын төзү һәм алыш бару өчен кирәkle белешмәләрне тапшыру составын һәм срокларын билгели.

Касса планын төзү һәм алыш бару финанс-бюджет палатасы тарафыннан башкарыла.

41 статья. Жирлек бюджетының керемнәр буенча үтәлеши Бюджетның керемнәр буенча үтәлеши түбәндәгеләрне күздә тота:

Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнгән агымдагы финанс елында гамәлдә булган, Россия Федерациясе Бюджет кодексында, жирлек Советының Татарстан Республикасы бюджеты һәм башка законнары турынданың каары һәм Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезләмәләре, Федераль казначылык органнары счетлары һәм бюджетка башка кертемнәр нигезендә кабул ителгән жирлек Советының каарлар буенча буленә торган Россия Федерациясе бюджет системасына салымнар, жыемнар һәм башка керемнәр бүлүдән жирлек бюджетының бердәм счетына күчерү;

артык бүленгән суммаларны күчерү, артык түләнгән яисә артык түләтелгән суммаларны кире кайтару, шулай ук мондый кире кайтаруны вакытында башкармаган өчен процентлар һәм артык түләтелгән суммаларга исәпләнгән процентлар суммалары;

Россия Федерациясе законнары нигезендә артык түләнгән яисә артык түләтелгән суммаларны исәпкә алу; администратор тарафыннан Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларына түләүләр керемнәрен төгәлләштерү;

Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә жирлек бюджетының бердәм счетыннан арттырылган яисә артык түләтелгән салымнар, жыемнар һәм бүтән түләүләрне кире кайтаруны (зачетны, төгәлләштерүн) башкару өчен кирәkle артык бүленгән суммаларны, акчаларны, шулай ук мондый кире кайтаруны вакытында башкармаган өчен процентлар һәм артык түләтелгән суммаларга исәпләнгән процентлар суммаларын Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә жирлек бюджетының бердәм счетыннан күчерү.

42 статья. Жирлек бюджетының чыгымнар буенча үтәлеши

1. Финанс-бюджет палатасы тарафыннан Россия Федерациясе Бюджет кодексы таләпләрен үтәгән килеш жирлек бюджетын үтәү тәртибе

2. Жирлек бюджетын чыгымнар буенча үтәү түбәндәгеләрне күздә тота:

- 1) бюджет йөкләмәләрен кабул итү;
- 2) акчалата йөкләмәләрне раслау;
- 3) акчалата йөкләмәләр өчен түләүне санкцияләү;
- 4) акчалата йөкләмәләрне үтәүне раслау.

3. Бюджет акчаларын алучы аңа кадәр житкерелгән бюджет йөкләмәләре лимитлары чикләрендә бюджет йөкләмәләрен ала. Бюджет акчаларын алучы муниципаль контрактлар, физик һәм юридик затлар, индивидуаль эшкуарлар яисә Россия Федерациясе законнары, башка хокукий акт, килешү нигезендә бюджет йөкләмәләрен кабул итә.

4. Бюджет акчаларын алучы жирлек бюджеты акчалары исәбеннән түләүне санкцияләү өчен кирәkle түләү һәм башка документлар нигезендә, ә оператив-эзләү ҹараларын үтәүгә бәйле очракларда түләү документлары нигезендә акча йөкләмәләрен түләү бурычын раслый.

5. Акчалата йөкләмәләрне түләү (гавами норматив йөкләмәләр буенча акчалата йөкләмәләрдән тыш) бюджет йөкләмәләре лимитлары алучыларга житкерелгән бюджет акчалары чикләрендә гамәлгә ашырыла.

Ачык норматив йөкләмәләр буенча акчалата йөкләмәләрне түләү бюджет ассигнованиеләре бюджет акчаларын алучыга житкерелгән чикләрдә гамәлгә ашырылырга мөмкин.

6. Акчалата йөкләмәләрне үтәүне раслау жирлек бюджетының физик яисә юридик затлар, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетлары, халыкара хокук субъектлары файдасына бердәм счетыннан акчаларны исемлекләүне раслый торган түләү документлары нигезендә гамәлгә ашырыла, шулай ук бюджет акчаларын алучыларның акчалата йөкләмәләрен үтәүне раслаучы башка документларны тикшерү.

43 статья. Бюджет язмасы

1. Төп бүлүчеләрнең (боеручыларның) бюджет язмаларын төзү һәм алыш бару тәртибе, аларга үзгәрешләр кертүне дә кертең, башкарма комитет тарафыннан билгеләнә.

Бюджет акчаларын баш бүлүчеләрнең бюджет язмалары жыелма бюджет язмасы белән расланган һәм бюджет йөкләмәләре лимитлары белән расланган бюджет ассигнованиеләре нигезендә төзелә.

Бюджет акчаларын бүлүчеләрнең бюджет язмалары бюджет язмалары һәм аларга житкерелгән бюджет йөкләмәләре лимитлары нигезендә төзелә.

2. Бюджет язмасын раслау һәм аңа үзгәрешләр керту бюджет акчаларын баш бүлүче (бүлүче) тарафыннан гамәлгә ашырыла. Чыгымнар буенча бюджет язмалары күрсәткечләре ведомство буйсынуындагы эш би्रүчеләргә һәм бюджет акчаларын алучыларга чираттагы финанс елы башланганчы житкерелә.

3. Бюджет язмаларын төзү һәм алыш бару тәртибе бюджет акчаларын баш бүлүченең (күрсәтмә би्रүченең) хокукуын яисә бурычын чыгымнар төрләренең элементлары (ярдәмче төркемнәре һәм элементлары) кодлары буенча расланган күрсәткечләрне, шулай ук дәүләт идарәсе секторының операцияләр классификациясе кодларын төгәлләштерүне гамәлгә ашырырга мөмкин.

Бюджет акчалары баш урнаштыручының чыгымнары буенча бюджет язмасы белән расланган күрсәткечләрне жыелма бюджет язмасы күрсәткечләре нигезендә үзгәртү, жыелма бюджет язмасына тиешле үзгәрешләр кертмичә генә рөхсәт ителми.

Бюджет акчаларын баш бүлүченең бюджет язмасы күрсәткечләре нигезендә бюджет акчалары бүлүченең чыгымнары буенча бюджет язмасы белән расланган

күрсәткечләрне бюджет акчалары баш бүлүченең бюджет язмасына тиешле үзгәрешләр көртмичә генә үзгәрту бюджет акчаларын бүлүчегә рөхсәт ителми.

44 статья. Бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары буенча жирлек бюджетын үтәү

Бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары буенча бюджет ассигнованиеләре исәбеннән үтәлергә тиешле акчалата йөкләмәләр өчен түләүне санкцияләү башкарма комитетта билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

45 статья. Бюджет сметасы

1. Казна учреждениесенең бюджет сметасы Россия Федерациясе Финанс министрлыгы билгеләгән гомуми таләпләр нигезендә бюджет акчаларының баш күрсәтмәсендә билгеләнгән тәртиптә төzelә, раслана hәм алыш барыла.

Бюджет акчаларын баш бүлүченең бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы казна учреждениесенең бюджет сметасы, жирле үзидарә органы тарафыннан әлеге орган житәкчесе тарафыннан раслана.

2. Казна учреждениесенең бюджет сметасының расланган күрсәткечләре аңа кадәр житкерелгән бюджет йөкләмәләре лимитларына казна учреждениесе функцияләрен үтәүне тәэммин итү буенча бюджет йөкләмәләрен кабул итүгә hәм (яисә) үтәүгә туры килергә тиеш.

Казна учреждениесенең бюджет сметасы дәүләт (муниципаль) ихтыяжларын тәэммин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып алуларны гамәлгә ашыру өчен дәүләт (муниципаль) ихтыяжларын тәэммин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәтләр закупкаларының план-графикларын формалаштырганда каралган сатып алуларны гамәлгә ашыру өчен дәүләт (муниципаль) ихтыяжларын кабул итүгә hәм (яисә) бюджет йөкләмәләре лимитлары чикләрендә раслана торган товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып алуга бюджет йөкләмәләрен үтәүгә финанс белән тәэммин итү күләмнәрен исәпкә алыш төzelә.

Казна учреждениесенең бюджет сметасында казна учреждениесенең бюджет сметасын төзу hәм алыш бару тәртибендә каралган башка күрсәткечләр өстәмә рәвештә расланырга тиеш.

Казна учреждениесенең бюджет сметасы күрсәткечләре, аның житәкчесе казна учреждениесенең бюджет сметасын раслау тәртибе нигезендә аны раслау хокукуы бирелгән, бюджет йөкләмәләренең өстәлгән лимитлары чикләрендә, шулай ук бюджет йөкләмәләренең алынган лимитлары чикләрендә төгәлләштерелергә мөмкин.

46 статья. Финанслауның иң чик күләмнәре

1. Финанс-бюджет палатасында билгеләнгән тәртиптә жирлек бюджетын чыгымнар буенча үтәүне оештырганда агымдагы финанс елның тиешле чорында акчалата йөкләмәләр өчен түләүнең иң чик күләмен (финанслауның иң чик күләмнәрен) баш бүлүчегә, күрсәтмә бирүчегә hәм бюджет акчаларын алучыларга раслау hәм житкерү күздә тотылыша мөмкин.

2. Финанслауның иң чик күләмнәре тулаем алганда баш бүлүчегә, боерык бирүчегә hәм бюджет акчаларын алучыларга карата төп бүлүчеләрне, бюджет акчаларын алучыларны финанслауга гаризалар нигезендә, агымдагы финанс елы башыннан сизелерлек яисә квартал саен арта торган нәтижә белән билгеләнә.

47 статья. Бюджетны үтэгэндэ жирлек бюджеты туриндагы каар белэн расланган керемнэрдэн файдалану

1. Жирлек бюджетын үтэгэндэ бюджет туриндагы каар белэн расланган керемнэрнең гомуми құләменнән тыш фактта алынган керемнәр Финанс-бюджет палатасы тарафыннан ағымдагы финанс елына һәм план чорына бюджет туриндагы каарга муниципаль хисаплашуарны биләүгә, муниципаль бурычны каплауга, шулай ук, жыелма бюджет язмасында караган құләмдә бюджет ассигнованиеләре башкарылмаган очракта, жирлек субъектының гавами норматив йөкләмәләрен үтәүгә үзгәрешләр кертмичә генә жибәрелергә мөмкин.

2. Максатчан билгеләнеше булган физик һәм юридик затлардан, шул исәптән ағымдагы финанс елына һәм план чорына бюджет туриндагы каар белэн расланган бюджеттан тыш, фактта алынган Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнгән тәртиптә бюджетка керә торган субсидияләр, субвенцияләр, башка бюджетара трансферлар һәм кире кайтарылмый торган керемнәр бюджет чыгымнарын арттыруга юнәлдерелә.

48 статья. Ағымдагы финанс елын төгәлләү

Бюджетның үтәлеше буенча операцияләр 31 декабрьдә, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 242 статьясындагы 2 пунктында курсәтелгән операцияләрдән тыш, тәмамлана.

Ағымдагы финанс елында бюджет үтәлеше операцияләрен төгәлләү Россия Федерациясе Бюджет кодексы таләпләре нигезендә башкарма комитетта билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

5 бүлек. ТӨЗҮ, ТЫШКЫ ТИКШЕРУ, КАРАУ ҺӘМ БЮДЖЕТ ХИСАПЛЫЛЫГЫН РАСЛАУ

49 статья. Бюджет исәпкә алуы, бюджет хисабы нигезләре һәм бюджет хисаплышын төзү

1. Бюджет исәбенә алуның һәм бюджет хисаплышының бердәм методологиясе һәм стандартлары Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезләмәләренә ярашлы рәвештә Россия Федерациясе Финанс министрлыгы тарафыннан билгеләнә.

2. Бюджет исәпкә алуы « Наратлы авыл жирлеге» муниципаль берәмлегенең финанс һәм финанс булмаган активларының һәм йөкләмәләренең торышы турында, шулай ук курсәтелгән активларны һәм йөкләмәләрне үзгәртә торган операцияләр турында акчалата чагылышта мәгълumatны җыюның, теркәүнең һәм гомумиләштерүнең тәртипле системасыннан гыйбарәт.

Бюджет исәпкә алуы Россия Федерациясенең бюджет классификациясен үз эченә алган счетлар планы нигезендә гамәлгә ашырыла.

Бюджет исәбе хисаплары планы һәм аны куллану буенча инструкция Россия Федерациясе Финанс министрлыгы тарафыннан раслана.

3. Бюджет хисаплышы түбәндәгеләрне үз эченә ала:

- 1) бюджет үтәлеше турында хисап;
- 2) бюджет үтәлеше балансы;
- 3) эшчәнлекнең финанс нәтижәләре турында хисап;
- 4) акча چараларының хәрәкәте турында хисап;
- 5) анлатма языу.

4. Бюджет үтәлеше турында хисапта Россия Федерациясенең бюджет классификациясе нигезендә бюджет дефицитын финанслау керемнәре, чыгымнары һәм чыганаклары буенча бюджет үтәлеше турындагы күрсәткечләр бар.

5. Бюджет акчаларының баш бүлүчеләре, бюджет керемнәренең баш администраторлары, бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторлары (алга таба - бюджет акчаларының төп администраторлары) бюджет акчаларын алучылар (бүлүчеләр), бюджет керемнәре администраторлары, бюджет дефицитын финанслау чыганаклары администраторлары тарафыннан тапшырылган бюджет хисабы нигезендә жыелма бюджет хисабын төзиләр.

Жирлек бюджеты акчаларының баш администраторлары жыелма бюджет хисабын башкарма комитетка билгеләнгән срокларда тапшыралар.

6. Жирлекнең бюджет хисабы бюджет акчаларының баш администраторларының жыелма бюджет хисабы нигезендә төзелә.

7. Жирлекнең бюджет хисабы еллык. Бюджет үтәлеше турында хисап квартал саен исәпләнә.

8. Агымдагы елның беренче кварталында, яртыеллыгында һәм тугыз аенда бюджетның үтәлеше турында хисап башкарма комитет тарафыннан раслана һәм жирлек Советына һәм Контроль-хисап палатасына җибәрелә. Жирлек бюджетының үтәлеше турында еллык хисаплар жирлек Советы каарлары белән расланырга тиеш.

9. Физик затларга хезмәт өчен түләү һәм башка түләүләр, шулай ук аларга бәйле мәжбүри түләүләр буенча Россия Федерациясе бюджет системаһы бюджетларына түләүләр һәм аларны күчерү, бюджет хисабы төзүне һәм тапшыруны, бюджет һәм автоном учреждениеләрнең берләштерелгән хисаплылыгын, әлеге бюджет исәпкә алуы нигезендә төзелә торган башка мәжбүри хисаплылыкны, мондый хисаплылыкны бирүне тәэммин итү буенча тиешле муниципаль органнарга Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән гомуми таләпләр нигезендә тапшырылырга мөмкин.

50 статья. Жирлек бюджеты үтәлеше турында еллык хисапны тышкы тикшерү

1. Жирлек бюджетының үтәлеше турында еллык хисап, аны караганчы, жирлек Советында тышкы тикшерү узарга тиеш, ул бюджет акчалары баш администраторларының бюджет хисабын тышкы тикшерүне һәм бюджет үтәлеше турында еллык хисапка бәяләмә бирүне үз эченә ала.

2. Жирлек бюджетының үтәлеше турындагы еллык хисапны тышкы тикшерү контроль-хисап палатасы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

3. Контроль-хисап палатасында тышкы тикшерү өчен түбәндәгеләр тапшырыла:

- 1) бюджет үтәлеше турында хисап;
- 2) бюджет үтәлеше балансы;
- 3) эшчәнлекнен финанс нәтижәләре турында хисап;
- 4) акча ҹараларының хәрәкәте турында хисап;
- 5) анлатма язы.

4. Башкарма комитет агымдагы елның 1 апреленнән дә соңға калмычча жирлек бюджетының үтәлеше турында хисап тапшыра. Жирлек бюджеты үтәлеше турында еллык хисапка бәяләмә әзерләү бер айдан да артмаган срокта уздырыла. 5. Бюджетның үтәлеше турында еллык хисапка Бәяләмә жирлек Советына бер үк

вакытта Башкарма комитетка юллама белән контроль-хисап палатасы тарафыннан тапшырыла.

51 статья. Жирлек Советының бюджет үтәлеше турында еллык хисапны тәкъдим иту, карау һәм раслау

1. Бюджет үтәлеше турында еллык хисапны тапшыру, карау һәм раслау тәртибе Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә жирлек советы тарафыннан билгеләнә.

2. Жирлек бюджетының үтәлеше турындагы еллык хисап белән бер үк вакытта башкарма комитет түбәндәгеләрне тапшыра:

- 1) жирлек Советының бюджет үтәлеше турындагы каары проекты;
- 2) резерв фонды ассигнованиеләренең үтәлеше турында хисап;
- 3) бюджет кредитлары бирү һәм аларны каплау турында хисап;
- 4) эчке бурычның торышы турында хисап;
- 5) анлатма язы;
- 6) бюджет законнарында каралган башка документлар һәм материаллар.

3. Жирлек Советы контроль-хисап палатасы төзегәннән соң жирлек бюджетының үтәлеше турындагы хисапны карый.

Авыл жирлеге Советы бюджет үтәлеше турындагы еллык хисапны карау нәтижәләре буенча бюджет үтәлеше турындагы каарны раслау яисә кире кагу турында каар кабул итә.

Жирлек Советы бюджет үтәлеше турында каар кире кагылган очракта, ул күрсәткечләрне дөрес чагылдырмау яисә тұлсынча кире кагу фактларын бетерү һәм бер айдан да артмаган срокка кабат тапшыру өчен кайта.

4. Жирлек бюджетының үтәлеше турында еллык хисап ағымдагы елның 1 маеннан да соңға калмыйча жирлек Советына тапшырыла.

52 статья. Жирлек бюджетының үтәлеше турында каар

1. Жирлек бюджетының үтәлеше турындагы каар белән, керемнәрнен, чыгымнарның һәм бюджет дефицитының (профицитының) гомуми қуләмен күрсәтеп, хисап финанс елы өчен бюджетның үтәлеше турында хисап раслана.

2. Хисап финанс елында жирлек бюджетының үтәлеше турындагы каарга карата аерым күшымталар белән түбәндәгे күрсәткечләр раслана:

- 1) бюджетлар керемнәре классификациясе кодлары буенча бюджет керемнәре;
- 2) бюджет керемнәренең төрләре, керемнәрнен подвидлары кодлары буенча бюджет керемнәре, дәүләт идарәсе секторының бюджет керемнәренә карый торган операцияләрен классификацияләү;
- 3) тиешле бюджет чыгымнарының ведомство структурасы буенча бюджет чыгымнары;
- 4) бюджетлар чыгымнары классификациясенең бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет чыгымнары;
- 5) бюджетлар кытлыкларын финанслау чыганаклары классификациясе кодлары буенча бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары;
- 6) бюджетлар кытлыкларын финанслау чыганакларына карый торган дәүләт идарәсе секторының операцияләрен классификацияләү бюджетлары кытлыкларын финанслау чыганаклары төркемнәре, төркемчәләре, статьялары, төрләре буенча бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары.

Жирлек бюджетының үтәлеше турындағы карап белән шулай ук жирлек бюджетының үтәлеше турындағы карап өчен жирлек Советы карарында билгеләнгән башка күрсәткечләр дә раслана.